*„Un prieten se găseşte într-o sută de ani, iar într-o zi poţi găsi 60 de duşmani.” (Asadi Tusi)*

# Dreptul

Săptămînal juridic

ISSN 1857-3185

VINERI
20 noiembrie
2009
Anul VIII
nr. 44 (303)
8 pagini - 2,50 lei

**E-mail:** dreptul_pravo@yahoo.com



**„Tortura – spaima ce zdruncină maşinăria omenească”**

pag. 3



**Guvernul a aprobat Convenţia privind micul trafic la frontieră**

pag. 4



**Care sînt drepturile şi obligaţiile deţinuţilor**

pag. 6

**Ministerul Justiţiei**

## Justiţia pentru Copii în vizorul statelor Europei Centrale şi de Est

În perioada 16-17 noiembrie 2009, ministrul Justiţiei Alexandru Tănase a participat la Conferinţa Internaţională „Justiţia pentru copii: sisteme legislative şi soluţii de implementare”, care s-a desfăşurat la Baku (Azerbaidjan).

Conferinţa a fost dedicată celei de-a 20-a aniversări a Convenţiei Naţiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului şi declarării anului 2009 – Anul Copilului în Azerbaidjan, fiind organizată de Parlamentul Republicii Azerbaidjan şi Fondul Internaţional pentru Urgenţe ale Copiilor al Naţiunilor Unite (UNICEF).

Evenimentul a avut ca obiectiv identificarea experienţei regionale şi a soluţiilor practice pentru dezvoltarea cadrului normativ în statele Europei Centrale şi de Est, Comunităţii Statelor Independente, precum şi revizuirea progreselor înregistrate şi formularea unui concept regional în domeniul implementării Convenţiei cu privire la drepturile copilului, în special a Comentariului general nr. 10 (2007) privind justiţia juvenilă elaborat de Comitetul pentru Drepturile Copilului.

La acest eveniment au participat reprezentanţi ai parlamentelor naţionale şi ai structurilor guvernamentale din statele Europei Centrale şi de Est, Comunităţii Statelor Independente, ministrul Justiţiei al Republicii Moldova fiind invitat în calitate de oaspete de onoare şi raportor în cadrul Conferinţei.

În apelul său către participanţii la conferinţă, Alexandru Tănase a menţionat că situaţia copiilor în conflict cu legea, în special a celor aflaţi în detenţie, constituie o preocupare majoră pentru Moldova. De asemenea, oficialul moldovean a remarcat că problemele copiilor afectează nu doar Republica Moldova, ci întreaga comunitate internaţională, fapt pentru care acest fenomen delicat necesită o abordare complexă. În acest context, ministrul Justiţiei a subliniat importanţa consolidării cooperării şi schimbului de bune practici între state.



În descrierea acţiunilor realizate de Republica Moldova în domeniul justiţiei juvenile, Alexandru Tănase a remarcat că, în pofida progreselor realizate, copii în detenţie continuă să se confrunte cu dificultăţi serioase. „Reducerea numărului copiilor aflaţi în detenţie se datorează în mare parte aplicării amnistiei şi, din acest considerent, ridică serioase semne de întrebare referitoare la durabilitatea acestei realizări”, a specificat ministrul Justiţiei. Oficialul moldovean a reiterat că imperativul consolidării instituţiilor care garantează drepturile copilului şi o justiţie adaptată minorilor în Republica Moldova constituie o prioritate şi că Guvernul este conştient de necesitatea continuării eforturilor de reformă în acest domeniu, astfel încît aplicarea măsurilor alternative detenţiei să devină regulă şi nu excepţie, să fie ameliorată calitatea asistenţei juridice, sociale şi psihologice acordate copiilor, nivelul de cunoaştere publică şi pregătirea profesională a actorilor implicaţi în aceste procese.

În acelaşi context, oficialul moldovean a invitat statele participante să convină asupra unor standarde minime în domeniul justiţiei juvenile şi să iniţieze activităţi comune menite să consolideze sistemul justiţiei juvenile, în special în ceea ce priveşte calitatea activităţii judiciare şi criteriul „termenului rezonabil” al procedurilor ce implică minori, precum şi să amelioreze protecţia copiilor -victime.

De asemenea, au fost preconizate întrevederi bilaterale ale ministrului Justiţiei cu participanţii la conferinţă, precum şi o agendă separată de întrevederi cu reprezentanţii organelor de drept din Azerbaidjan.

Această participare a beneficiat de suportul financiar al UNICEF-Moldova şi prezintă o importanţă deosebită în contextul Proiectului „Reforma în domeniul justiţiei juvenile” implementat de Ministerul Justiţiei în cadrul Programului de Ţară „Protecţia Copilului” al Guvernului Republicii Moldova şi UNICEF pentru anii 2007-2011.

## CCCEC şi societatea civilă propun mecanisme eficiente de declarare a veniturilor şi educaţie anticorupţie în şcoală

Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupţiei şi 7 ONG-uri din cadrul Alianţei Anticorupţie au formulat în cadrul unei şedinţe de lucru priorităţile unui parteneriat deschis în domeniul prevenirii şi combaterii corupţiei, bazat pe acţiuni comune concrete.

Directorul CCCEC Viorel Chetraru s-a pronunţat pentru impulsionarea dialogului şi activităţilor bilaterale dintre Centru şi societatea civilă în vederea sensibilizării populaţiei referitor la riscurile corupţiei.

Chetraru a solicitat o implicare mai agresivă din partea ONG-urilor în monitorizarea activităţii CCCEC şi a insistat asupra transparentizării carenţelor şi golurilor identificate în procesul de lucru al angajaţilor Centrului.

„Vrem să fim criticaţi ori de cite ori am luat-o pe o pistă greşită, a spus directorul. Societatea civilă trebuie să ridice nişte semne de întrebare, iar instituţiile statului să dea răspunsurile corespunzătoare.”

Referindu-se la programul de priorităţi care necesită a fi începute în viitorul imediat, atît Centrul, cît şi Alianţa Anticorupţie au trasat două linii roşii: perfecţionarea mecanismului de declarare a veniturilor şi educarea unei generaţii noi intolerante faţă de fenomenul corupţiei.

Ambele părţi au consemnat ca mecanismul existent de declarare a veniturilor şi proprietăţilor este unul ineficient, netransparent şi imperfect. „Însuşi formularul de declarare a veniturilor trebuie sa fie mai complet încît să elucideze nu numai veniturile, dar şi cheltuielile, au spus reprezentanţii societăţii civile. Oamenii trebuie să cunoască situaţia financiară a celor care îi reprezintă în ministere sau Parlament şi despre evoluţia acesteia pe parcursul mandatelor. Acest lucru va asigura funcţionarul de stat cu o doză adecvată de credibilitate din partea cetăţeanului”.

Referindu-se la percepţia corupţiei în societate şi jusitificarea ei de către o mare parte de cetăţeni, Vasile Spinei, directorul Acces-Info, a declarat că populaţia este puţin educată despre toleranţa faţă de acest fenomen. „Se face poate prea puţin la acest capitol, a spus el. Educaţia civică şi politicile anticorupţionale trebuie să fie implementate în mediile tinere, chiar de la vîrsta şcolară”.

Vitalie Verebceanu, vicedirectorul CCCEC, a menţionat că Centrul este deja în faza de a veni cu o iniţiativă motivată de introducere a obiectului „Educaţie anticorupţie” în curricula şcolară. „S-ar putea ca la anul deja să avem un obiect nou de studiu. Urmează însă să avem discuţii cu ministerele de profil în vederea pregătirii şi instruirii cadrelor, a precizat Verebceanu. Este o decizie curajoasă, dar iminentă. Am organizat Şcoli anticorupţie cu liceeni, care şi-au manifestat dezacordul şi neacceptarea corupţiei ca metodă de soluţionare a problemelor. Altă situaţie este în rîndurile studenţilor, nemaivorbind de funcţionarii pe care îi instruieşte Centrul. Ultimii sînt mai puţin încrezători în combaterea fenomenului şi tacit îl aprobă.”

Întrevederea a durat mai bine de două ore şi a abordat multiple subiecte care solicită o conlucrare strînsă între CCCEC şi societatea civilă. Printre temele discutate au fost şi perfecţionarea rapoartelor de expertiză anticorupţională, eficientizarea mecanismelor de implementare a legilor care vizează lupta cu corupţia, elaborarea unui ghid pentru anchetatori şi nu în ultimul rînd asigurarea transparenţei instituţiei.

Părţile au convenit să aibă întruniri de bilanţ o dată la trei luni. Şedinţele de lucru însă vor fi mai frecvente şi vor avea loc în funcţie de necesitate.

## Flash

### Angajaţii au dreptul să aleagă să fie plătiţi cu bani cash

Angajaţii nu pot fi obligaţi să li se achite salariile prin bancă, iar în cazul în care acceptă, ei au dreptul să aleagă banca.

Veaceslav Negruţa, ministrul Finanţelor, a declarat că fiecare angajat are dreptul să ceară să-i fie achitat salariul în banca pe care o preferă, inclusiv să aleagă şi să fie plătit cu bani cash, fără să i se facă transfer în bancă. „Dar din lipsă de informaţie, evident că angajaţii sînt puşi să primească banii aşa cum a hotărît conducerea instituţiei la care au fost angajaţi. Deci este dreptul fiecărui angajat să-şi aleagă banca. Asta poate s-o facă foarte simplu dacă face o solicitare la contabilitate", a precizat Veaceslav Negruţa.

În prezent salariile bugetare ale funcţionarilor publici sînt achitate prin intermediul unei singure bănci, instituţiile private, de regulă, aleg o singură bancă pentru a le transfera salariile angajaţilor lor.

### Funcţionarii vor plăti scump pentru încălcarea procedurii de dare în arendă a terenurilor proprietate publică

Funcţionarii vor plăti 5% din plata de arendă minimă dacă vor încălca procedura de dare în arendă a terenurilor proprietate publică aferente obiectivelor privatizate sau care se privatizează, obiectivelor private, precum şi construcţiilor nefinalizate.

Potrivit unor modificări la Legea privind preţul normativ al pămîntului, propuse Guvernului de Ministerul Finanţelor, „organele abilitate cu funcţii de control aplică faţă de persoanele cu funcţii de răspundere sancţiuni pecuniare în proporţie de 5% din plata de arendă minimă calculată pentru categoria respectivă de teren". Completarea respectivă are ca scop „preîntîmpinarea şi sancţionarea fraudelor la darea în arendă a terenurilor proprietate publică".

Pentru terenurile proprietate publică aferente obiectivelor privatizate sau care se privatizează, obiectivelor private, precum şi construcţiilor nefinalizate, plata anuală de arendă se stabileşte în procente, din preţul normativ calculat pentru terenurile aferente cu destinaţie respectivă, după cum urmează: 2% – pentru municipiul Chişinău inclusiv localităţile care intră în componenţa acestuia; 1,5% – pentru municipiile Bălţi, Bender, Tiraspol; 1% – pentru celelalte municipii şi oraşele Anenii Noi, Criuleni, Ialoveni, Străşeni; 0,5% – pentru celelalte oraşe; 0,2% – pentru sate (comune).

### 50 de tineri maltrataţi după 7 aprilie pleacă în România pentru recuperare

Cel de-al treilea grup de tineri, supuşi maltratării, torturii, tratamentului inuman şi degradant de către organele de forţă după evenimentele din 7 aprilie pleacă astăzi, 18 noiembrie, în România cu scop de recuperare. Vizita se încadrează în proiectul Primăriei capitalei, „Recunoaştere şi recunoştinţă", şi durează 6 zile.

Şefa Direcţiei relaţii externe, Gabriela Ciumac, a declarat în cadrul şedinţei serviciilor şi direcţiilor municipale că tinerii au în România un program încărcat – întîlniri cu primari, deputaţi în Legislativul de la Bucureşti, cu preşedintele României, Traian Băsescu, la Palatul Cotroceni, excursii la Palatul Peleş ş.a.

Cel de-al doilea grup, care s-a întors nu demult, însoţit de primarul general al capitalei, Dorin Chirtoacă, s-a întîlnit la Cotroceni cu preşedintele Traian Băsescu, care i-a felicitat pe tineri pentru lupta lor pentru democraţie, libertate şi un viitor european pentru R. Moldova.

Proiectul „Recunoaştere şi recunoştinţă" a fost iniţiat de Primăria Chişinău, cu susţinerea Departamentului pentru Relaţii cu Românii de Pretutindeni din cadrul Ministerului Afacerilor Externe şi al Ministerului Tineretului şi Sportului din România. În cadrul proiectului au fost organizate 3 excursii pentru grupuri de 50 de tineri care au suferit în urma acţiunilor poliţiei din aprilie 2009.

### Amplasarea de noi gherete a fost interzisă

Potrivit unei dispoziţii a primarului general Dorin Chirtoacă, amplasarea de noi gherete în oraşul Chişinău a fost interzisă. Măsura va fi aplicată pînă la aprobarea unui nou regulament privind organizarea teraselor de vară şi amplasarea gheretelor comerciale pe teritoriul municipiului Chişinău. Totodată, solicitările persoanelor fizice şi juridice referitoare la instalarea gheretelor, depuse pînă la aprobarea dispoziţiei respective, vor fi examinate în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Pînă la aprobarea noului regulament, municipalitatea va prelungi activitatea gheretelor care dispun deja de autorizaţii de funcţionare în acest sens, a anunţat viceprimarul Mihai Furtună, în cadrul şedinţei operative de la Primărie. În acelaşi timp, Primăria va face o inventariere a tuturor unităţilor comerciale, deoarece multe gherete au o suprafaţă care depăşeşte 12 metri pătraţi, după cum prevede legislaţia. Actualmente în capitală sînt circa 4200 de gherete, dintre care 1700 sînt amplasate în pieţele comerciale din oraş.

În context, primarul general Dorin Chirtoacă a menţionat experienţa altor oraşe mari, care demonstrează că asemenea unităţi comerciale precum gheretele au dispărut de-a lungul anilor.

**Procuratura Generală**

# Nereguli în gestionarea bazinelor acvatice

Procuratura a verificat starea respectării legislaţiei ce vizează gestionarea bazinelor acvatice.

Un rol primordial la compartimentul resurselor naturale le revine fondului apelor, ce constituie totalitatea obiectivelor acvatice în graniţele teritoriului Republicii Moldova, suprafaţa terenurilor ocupate sub apă constituind 76 214 ha, inclusiv iazuri – 36 718 ha.

Investigaţiile procurorilor au stabilit multiple încălcări, printre care:

– atribuirea ilegală a obiectelor acvatice;

– înstrăinarea ilegală a terenurilor din fondurile apelor;

– diminuarea plăţii de arendă de către autorităţile publice locale;

– neachitarea de către arendaş a plăţilor de arendă.

Urmare încălcărilor depistate, procurorii au reacţionat prin:

– începerea urmăririi penale în şase cazuri;

– înaintarea în interesul domeniului public a 37 acţiuni civile privind încasarea plăţilor de arendă;

– recunoaşterea nulităţii deciziilor ilegale ale autorităţilor locale sau rezilierea contractelor;

– contestarea prin recurs a 80 acte administrative;

– sesizarea a 132 factori de decizie privind lichidarea derogărilor de la legislaţia în vigoare.

Domeniul cel mai vulnerabil îl constituie gestionarea obiectivelor acvatice proprietate publică a unităţilor administrativ-teritoriale.

Deşi, conform legislaţiei, administrarea bunurilor domeniului privat al satului (comunei), oraşului (municipiului), raionului se face prin decizie a consiliului local sau raional, în mai multe localităţi fondul apelor a fost transmis în arendă în baza dispoziţiilor primarilor (ex: or. Căuşeni, s.Taraclia etc.). Actualmente cazurile vizate sînt investigate prn prisma prevederilor art.274 CPP, iar actele ilegale au fost contestate cu recursuri.

S-a constatat un număr impunător de cazuri de transmitere în arendă a terenurilor din fondul apelor în lipsa licitaţiilor publice (ex: raionul Edineţ – 14 cazuri; Făleşti – 23, precum şi în raioanele Anenii Noi, Călăraşi, Ceadîr-Lunga, Cimişlia, Criuleni, Drochia, Făleşti, Orhei, Glodeni, Străşeni, Rezina, Şoldăneşti, Căuşeni şi Rîşcani). Deciziile ilegale ale consiliilor locale au fost atacate cu recursuri de procurorii teritoriali, iar în cazul respingerii acestora, s-au înaintat acţiuni civile în instanţele de contencios administrativ.

Un alt fenomen răspîndit în ţară îl reprezintă lipsa transparenţei în activitatea organelor administraţiei publice locale în procesul desfăşurării procedurii de licitaţie, ca rezultat fiind încălcate şi dispoziţiile Legii privind protecţia concurenţei, conform căreia agenţii economici au dreptul la o concurenţă liberă.

O altă metodă ilegală de folosire a terenurilor din fondul apelor practicată de arendaş şi tolerată de către funcţionarii publici o constituie gestionarea acestor pămînturi în lipsa deciziilor consiliilor locale, contractelor de arendă sau altor temeiuri juridice (ex: oraşul Glodeni; raionul Călăraşi, raionul Cahul). Este evident că în cazul exercitării conştiincioase a atribuţiilor de serviciu de către autorităţile publice locale asemenea situaţii nu ar fi fost admise, mai mult, investigaţiile procurorilor au constatat cazuri de cointeresare personală a acestor funcţionari. Astfel, în raionul Cimişlia primarii satului Ivanovca - Nouă şi com. Codreni gestionează în baza contractelor de arendă bazinele acvatice din aceste localităţi cu o suprafaţă de 3,47 ha şi respectiv 4,57ha.

Inadmisibile sînt acţiunile autorităţilor publice locale constatate de procurori la înstrăinarea ilegală a terenurilor fondului apelor, a căror vînzare este interzisă potrivit prevederilor legale.

La acest compartiment, se impune a fi evidenţiate cauzele penale începute în privinţa factorilor de decizie ai primăriei or. Rezina şi or. Vatra pe faptul înstrăinării terenurilor care se află în zona de protecţie a rîului „Ciorna" şi lacului „Ghidighici" cu suprafaţa de circa 20 ha şi respectiv 1,56 ha, proprietate exclusivă a statului. Mai mult, în conformitate cu prevederile legale, numai Guvernul este abilitat să exercite din însărcinarea Parlamentului funcţiile de proprietar al patrimoniului statului.

Cazuri similare au fost depistate inclusiv de procuraturile raioanelor Călăraşi, Străşeni şi Cimişlia.

Verificînd legalitatea folosirii terenurilor din zona de protecţie a apelor, în special la capitolul edificării diferitor construcţii, procurorii au stabilit multiple cazuri de violare flagrantă a legislaţiei aferente domeniului abordat.

O problemă majoră sesizată de procurorii raioanelor Ungheni, Soroca, Şoldăneşti etc. este extragerea zăcămintelor minerale din zonele de protecţie a apelor, fapt care contravine prevederilor art.13 alin.(1) lit.f) din Legea cu privire la zonele şi fişiile de protecţie a apelor rîurilor şi bazinelor de apă.

Procuratura raionului Criuleni a constatat încălcări comise de un agent economic la efectuarea lucrărilor de menţinere a adîncimii cursului rîului Nistru pe sectorul km 338-341, situat în apropierea satului Slobozia-Duşca raionul Criuleni. Fiind sistată activitatea întreprinderii, aceasta în continuare extrăgea şi comercializa ilegal nisip şi prundiş din Nistru în lipsa actelor corespunzătoare. În urma activităţii ilegale s-a deteriorat malul şi digul de protecţie a apelor rîului. Pe cazul dat, procurorii au dispus începerea urmăririi penale conform elementelor infracţiunii prevăzute de art. 241 alin.(2) CP.

Controlul efectuat de procuraturile raioanelor Orhei şi Călăraşi a stabilit cazuri de construire a bazinelor de acumulare a apelor, cu dimensiuni cuprinse între 0,01ha – 0,10ha fără autorizaţii de construcţie, care sînt construite pe loturile de pămînt ale cetăţenilor, ce le aparţin cu drept de proprietate, fără acte de amplasare. Ca rezultat al sesizărilor înaintate, inspecţiile ecologice din raioanele menţionate au intentat 16 proceduri administrative, pentru construcţia ilicită a bazinelor de acumulare a apei cu suprafeţe mici, fără autorizaţie necesară.

În contextul atitudinii iresponsabile a autorităţilor publice locale, procurorii au evidenţiat formalismul la compartimentul onorării obligaţiilor de către arendaş privind achitarea plăţilor de arendă. (raioanele Criuleni, Anenii Noi, Cimişlia, Drochia, Floreşti, Orhei, Ştefan Vodă şi Căuşeni). În asemenea situaţii, procurorii au reacţionat prin înaintarea acţiunilor în judecată de încasare a plăţilor restante în bugetele locale în sumă de circa 1 mln lei.

Despre neregulile depistate Procuratura Generală a informat Guvernul Republicii Moldova.

### Procuratura a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Dorin Chirtoacă

Recent, printr-o ordonanţă, procurorii au dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Dorin Chirtoacă pe motiv că acţiunile acestuia nu întrunesc elementele constitutive ale infracţiunilor *(uzurparea puterii de stat (art.339 CP) şi dezordini în masă (art.285 CP)).*

Amintim că cet. Dorin Chirtoacă a fost cercetat penal în cadrul a două cauze penale pornite în urma evenimentelor care au avut loc la 6-7 aprilie 2009, care ulterior au fost conexate într-o singură procedură.

Analizînd probele administrate în urma efectuării unui şir de acţiuni de urmărire penală suplimentare, procurorii au ajuns la concluzia că probe pertinente, concludente şi utile, ce ar confirma versiunea privind organizarea de către Chirtoacă Dorin a unor dezordini de masă, nu au fost administrate.

De asemenea, nu a fost demonstrat că primarul Chirtoacă Dorin a întreprins acţiuni îndreptate spre uzurparea puterii de stat cu încălcarea prevederilor Constituţiei Republicii Moldova.

Prin urmare, procurorii au conchis că acţiunile lui Dorin Chirtoacă nu întrunesc elementele constitutive ale infracţiunilor incriminate, astfel existînd circumstanţe care exclud efectuarea urmăririi penale în continuare şi ultimul urmează a fi scos de sub urmărire penală.

### Ajutorul acordat de Germania Moldovei pentru acest an va cuprinde suma de 8,5 milioane euro

Guvernul Republicii Moldova şi Guvernul Federal German au semnat, la Chişinău, un protocol care prevede acordarea de către partea germană a 8,5 milioane de euro, în calitate de asistenţă Republicii Moldova, au anunţat sursele oficiale.

Protocolul a fost semnat de către ministrul de Stat Victor Bodiu din partea Guvernului Republicii Moldova şi de către Otmar Greiff din cadrul Ministerului Federal pentru Cooperare Economică şi Dezvoltare (BMZ).

Protocolul a fost semnat după consultările privind cooperarea pentru dezvoltare, care au avut loc recent.

„Anume în această perioadă, marcată de criza economică şi financiară, dorim să susţinem Guvernul moldovean, dar mai întîi de toate, cetăţenii Republicii Moldova, astfel încît, în comparaţie cu anul 2008, am triplat volumul asistenţei. De aceste mijloace băneşti trebuie să beneficieze, în primul rînd, populaţia din localităţile rurale şi intreprinderile mici şi mijlocii, pe care criza le afectează în mod deosebit", a explicat Greiff.

Partea moldovenească a mulţumit pentru asistenţa acordată şi dialogul constructiv al consultărilor cu oficialii germani.

Conform documentului semnat, 5 milioane de euro vor fi direcţionate către Fondul de Investiţii Sociale din Moldova, care şi anterior a beneficiat de alocări financiare din partea Germaniei.

Celelalte 3,5 milioane de euro, destinate cooperării tehnice, vor fi repartizate pentru proiectele „Modernizarea sectorului agrar", „Modernizarea serviciilor de gospodărire comunală", „Susţinerea camerei meşteşugăreşti şi formarea profesională", precum şi pentru suplinirea „Fondului de studii şi specialişti".

După semnarea Protocolului, volumul total al asistenţei tehnice şi financiare din partea Republicii Federale Germania pentru Republica Moldova a ajuns la circa 40 de milioane de euro.

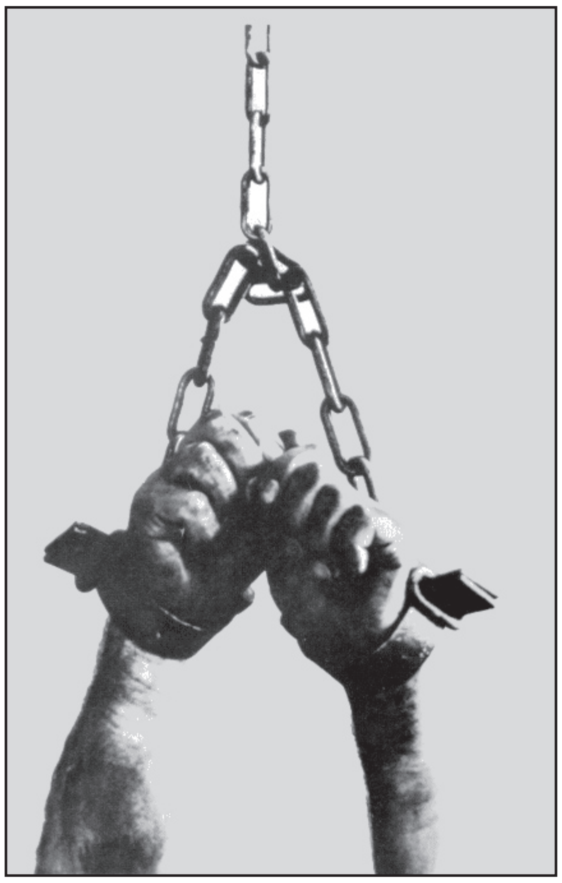
# „Tortura – spaima ce zdruncină mașinăria omenească”

Autoritățile naționale, experți independenți din țară și de peste hotare, medici legiști, avocați și reprezentanți ai societății civile au discutat recent despre accesul la justiție și reabilitarea medicală a victimelor torturii.

Forumul s-a desfășurat sub genericul: „Tortura – spaima care zdruncină mașinăria omenească”. Temele principale pe agenda zilei au fost: situația privind aplicarea torturii în instituțiile de detenție a persoanelor în RM și consecințele acestui fenomen, rolul serviciilor medico-legale în documentarea cazurilor de tortură, principiile de reabilitare și accesul la justiție al victimelor torturii, precum și necesitatea ameliorării cadrului legislativ în investigarea cazurilor de tortură prin implementarea Protocolului de la Istanbul de către RM.

Ludmila Popovici, director executiv al Centrului Medical de Reabilitare a Victimelor Torturii „Memoria”, a deschis evenimentul, specificînd că situația RM în domeniul respectării drepturilor omului este una delicată, țara noastră ajungînd în vizorul diferitor instituții internaționale. În acest sens, a fost prezentat raportul „Sub acoperirea impunității”, elaborat de fundația Soros - Moldova. Acesta constituie cea mai completă sursă de informații disponibile pînă în prezent cu privire la persoanele reținute de poliție în timpul evenimentelor din aprilie. Studiul atenționează asupra unui șir de încălcări ale drepturilor omului: tortura și relele tratamente aplicate suspecților, refuzul dreptului la asistență juridică confidențială, nerespectarea obligației de a anunța membrii familiei, examene medicale și asistență medicală inadecvate, întîrzieri nejustificate în pornirea investigațiilor penale. Lucrarea abundă în mărturii ale victimelor, de genul: „mi-au spus să mă dezbrac și să fac 5 așezări, și ei m-au lovit cu o sticlă de plastic cu apă, și apoi a trebuit să merg iarăși prin coridor”, „nu a fost nici un polițist care nu a încercat să mă lovească”, „au folosit presiunea psihologică pentru a încerca să ne sperie”. Autorii raportului propun și un set de recomandări pentru Guvern și Parlament și pentru instituțiile internaționale în vederea eradicării acestui „cancer al societății”.

În același context, Ion Cuvșinov, reprezentant al Centrului de Medicină Legală, a relatat că pentru prima dată Centrul s-a ciocnit de fenomenul torturii în perioada conflictului transnistrean ('91-'92), iar „evenimentele din 7 aprilie ne-au reamintit că problema există și că trebuie să ne ocupăm de ea”. Totodată, el a recunoscut că azi medicul legist are pregătirea bună doar la un singur capitol – protocolarea leziunilor corporale propriu-zise, dar nu este pregătit în domeniul psihologiei pentru a face față cerințelor. Totuși



el a reiterat că în cazul în care medicul legist, din varii motive, nu poate să ofere concluzii obiective, el este obligat să facă cunoscut acest lucru. De asemenea, Cuvșinov a observat că acum nu mai prezintă o problemă investigațiile medicale sofisticate, dar rămîne a fi problematic accesul victimelor la aceste posibilități atîta timp cît se află în detenție sau în custodia poliției.

Experții naționali și internaționali s-au exprimat în vederea compexității fenomenului torturii și consecințelor acestuia asupra omului și întregii societăți. Oxana Chirița, medic terapeut în cadrul RCTV „Memoria”, a menționat că tortura are 2 aspecte, fizic și psihologic, iar lipsa unor dovezi fizice nu exclude faptul că tortura a fost aplicată. Ea a explicat aceasta prin faptul că unele metode de tortură nu lasă semne sau cicatrici. Potrivit sursei citate, examenul medical trebuie efectuat cu obiectivitate, precizie maximă și imparțialitate, iar examinatorul trebuie să aibă o pregătire specifică în documentarea legală a torturii și a altor forme de abuz fizic și psihologic. Chirița a adăugat că victima are dreptul de a-și alege singură medicul, în măsura posibilităților. Totodată, Namisha Patel, psiholog clinic în cadrul Fundației Medicale pentru Îngrijirea Victimelor Torturii, Londra, susține că nu ar trebui să se facă diferență între tortura fizică și cea psihologică, deoarece prima provoacă dereglări psihice grave. Ea a mai spus că toate formele torturii atacă bunăstarea persoanei din toate punctele de vedere. Victima se simte nedreptățită și deseori nu vrea să vorbească despre ce i s-a întîmplat. Omul se izolează de realitate de viață, de lume, simte rușine în fața familiei, nu mai este în stare să întrețină relații cu ceilalți membri ai societății, are halucinații, probleme de concentrare și memorie. Astfel, persoana supusă torturii poate fi marcată pentru întreaga viață.

Printre consecințele torturii la nivel social se numără: pierderea locului de muncă, a statutului, a încrederii în societate. Multe victime își părăsesc țara și se stabilesc în alt stat unde capătă statut de refugiați. Jean Ole Haagensen, psiholog în cadrul Centrului de reabilitare și Cercetare pentru victimele torturii, Copenhaga, a menționat că în multe țări tortura este un mod de supresiune etnică „făcînd unele grupuri etnice să se simtă mai inferioare decît altele”. De altfel, sînt și state unde tortura este utilizată pentru a lupta cu criminalitatea, ceea ce nu este corect, a relevat expertul. În cazul în care tortura este utilizată pentru a distruge oponenții politici, mulți se vor gîndi de două ori înainte de a participa la viața politică din teama de a nu fi torturați ulterior. Și sistemul economic este afectat de acest viciu al societății. Mai exact, scade potențialul economic, omul iese din jocul de afaceri cînd există pericolul de a fi supus tratamentelor inumane și degradante, ceea ce duce la creșterea nivelului de sărăcie a populației. Un stat în care tortura devine un obicei va plăti ani la rînd pentru ca victimele să se reabiliteze. Spre exemplu, Danemarca achită unui specialist 50 mii € pentru tratarea fiecărui pacient. Efectele negative ale torturii se răsfrîng și asupra culturii, cei supuși maltratărilor fiind adesea cei săraci și cei mici. Aceasta compromite autoritatea morală și încrederea în instituțiile statului. În consecință, se provoacă o reacție în lanț, care ulterior subminează și reputația țării pe plan internațional, ceea ce cauzează un șir de alte urmări nefaste pentru statul respectiv și implicit pentru populația acestuia.

Jean Ole Haagensen a concluzionat că tortura nu este rea doar pentru că este crudă sau inumană, ci și pentru că constituie un impediment în calea dezvoltării.

Pe lîngă subiectele stringente ce au fost abordate, experții au formulat recomandări pentru autorități în vederea implementării Convenției ONU împotriva Torturii, Protocolului opțional la Convenție și Protocolului de la Istanbul.

Evenimentul este al doilea într-un șir de mese rotunde în domeniul prevenirii torturii și altor încălcări ale drepturilor omului în RM, organizate în cadrul proiectului „Prevenirea torturii”, proiect finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

**Lilia STRÎMBANU,**
**Facultatea „Jurnalism și Științe ale Comunicării”, USM**

# IDIS „Viitorul”: Doar reformarea constituțională poate stăvili criza politică din Republica Moldova

Reforma constituțională reprezintă unica modalitate de a readuce în albia normalității situația social-politică din țară, bulversată de iminența unui scrutin anticipat, constată un studiu al IDIS „Viitorul”, lansat recent la o dezbatere publică. Reforma constituțională ar trebui să înlăture carențele, normele formulate neclar, cu dublu înțeles, mecanismele prost gîndite, care provoacă confuzie și prejudiciază dezvoltarea democrației. Profesorul Victor Popa, autorul studiului, recomandă inițierea unui referendum, ca modalitate de adoptare a unei noi Constituții. Popa mai sugerează modificarea Codului electoral, astfel încît o hotărîre supusă referendumului să fie aprobată dacă pentru ea au votat majoritatea cetățenilor care și-au exprimat opțiunea.

„Criza politică ce s-a declanșat în prezent în Republica Moldova este o consecință a dezvoltării constituționale nechibzuite. Deseori, unii foști înalți demnitari de stat și-au permis să interpreteze frivol normele constituționale. În situația în care Curtea Constituțională, care este garantul supremației Constituției, admite și stimulează încălcarea acesteia, provocînd instabilitate politică în stat, despre ce normalitate constituțională mai poate fi vorba?”, se întreabă profesorul Victor Popa, autorul studiului IDIS „Reforma constituțională: imperativ al timpului”. Popa amintește în acest context de validarea mandatului de deputat al șefului statului de către Curtea Constituțională, deși Constituția prevede cu multă claritate că funcția de Președinte al Republicii Moldova este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite.

Adoptarea unei noi Constituții este necesară din motivul că Legea supremă actuală are un caracter provizoriu, este de părere profesorul Victor Popa: „Ea a fost adoptată de către un Parlament care nu a avut împuternicire directă de la popor pentru a adopta o Constituție și nu a fost supusă nici ratificării populare de către deținătorul puterii.”

Necesitatea adoptării unei noi constituții mai rezultă din înseși normele sale confuze, care lasă loc interpretărilor, subliniază Victor Popa. Mai mult, Legea supremă nu prevede mecanisme de depășire a situațiilor dificile, cum ar fi cazul în care parlamentarii nu ajung la un consens privind alegerea Președintelui, explică Popa: „De aici ușor se declanșează dizolvări de Parlament și alegeri anticipate, ceea ce duce la instabilitate politică și economică, prejudicii materiale și morale aduse membrilor societății”.

Există două modalități de modificare, adoptare a Constituției, constată profesorul Victor Popa: adoptarea unei legi cu privire la modificarea constituției, cu votul a 2/3 din deputați sau inițierea unui referendum. Tot Victor Popa afirmă însă că „a găsi un consens a 2/3 din deputați, în configurația actuală a Legislativului, este practic imposibil”.

Autorul studiului sugerează adoptarea unei noi constituții printr-un referendum și modificarea Codului Electoral, astfel încît o hotărîre supusă unui referendum să fie aprobată, dacă pentru ea au votat majoritatea celor care și-au exprimat opțiunea. Numai ratificarea Constituției printr-un referendum îi conferă acesteia statutul de Lege supremă, avînd la bază manifestarea voinței poporului, conchide Victor Popa de la IDIS „Viitorul”.

La elaborarea proiectului pentru noua Constituție trebuie să participe mediul academic și asociativ. Deoarece Republica Moldovă aspiră spre integrare europeană, noua constituție trebuie să corespundă standardelor UE.

## Guvernul va interveni prompt pentru a asigura libera concurență și protecția intereselor consumatorilor

Un nou proiect de lege cu privire la ajutorul de stat, care prevede criteriile și modalitățile de susținere a agenților economici de către stat, a fost lansat astăzi spre dezbateri publice în cadrul unei conferințe internaționale.



Pînă în prezent, în R. Moldova nu a funcționat vreo lege cu privire la ajutorul de stat, iar elaborarea acestui proiect de lege a fost prevăzută în Planul de Acțiuni RM-UE.

Viorica Cărare, directorul Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței, a menționat că legea urmează să susțină agenții economici, în special în actualele condiții de criză, dar, totodată, ea nu trebuie să distorsioneze mediul concurențial. Statul trebuie să susțină toți agenții economici, însă condițiile de acordare a acestui ajutor urmează a fi transparente și să nu se transforme într-un avantaj neîntemeiat pentru unii și în dezavantaj pentru alții, a menționat Cărare.

Prezent la eveniment, prim-ministrul Vlad Filat a menționat că statul urmează să devină un jucător activ pe piața economică a țării și să creeze condiții egale pentru toți agenții economici. Vlad Filat a atras atenția că în toate supermarketurile, în toate stațiile PECO sînt aceleași prețuri, indiferent de costurile suportate de agenții economici. „Aceasta demonstrează că nu avem concurență în Republica Moldova, iar statul nu-și îndeplinește funcțiile pentru a asigura consumatorii cu produse de calitate la un preț real”, a spus premierul.

Potrivit lui Filat, Guvernul va interveni prompt pentru a asigura libera concurență și protecția intereselor consumatorilor.

La acest eveniment, organizat de Agenția Națională pentru Protecția Concurenței, au participat reprezentanți ai autorităților de protecție a concurenței din România, Ungaria, Austria.

# Guvernul a aprobat Convenția privind micul trafic la frontieră

Cabinetul de miniștri a aprobat joi, 18 noiembrie, Acordul privind micul trafic la frontieră, semnat la sfîrșitul săptămînii trecute la București de către premierul Vlad Filat și omologul său român Emil Boc.

Sub incidența Acordului cad 369 de comune din 18 raioane și din Găgăuzia, în care locuiesc circa 1 milion 200 de mii de cetățeni.

Astfel, moldovenii care au viza de reședință în una dintre aceste localități cel puțin 1 an vor putea intra în România pe o distanță de pînă la 50 de kilometri, în baza unor permise gratuite, eliberate pentru o perioadă de 2-5 ani.

Prezentăm în continuare lista tuturor localităților.

**Raionul Călărași:**

Bahmut, Bahmut Cale ferată, Buda, Ursari, Căbăiești, Călărași, Oricova, Hîrjeuca, Leordoaia, Mîndra, Palanca, Horodiște, Peticeni, Pîrjolteni, Sadova, Podul Lung, Sipoteni, Temeleuți, Novaci, Seliștea Nouă, Tuzara, Vălcineț.

**Raionul Cantemir:**

Antonești, Leca, Acui, Baimaclia, Suhat, Cania, Iepureni, Cantemir, Capaclia, Chioselia, Țărăncuța, Cîietu, Dimitrova, Ciobalaccia, Flocoasa, Victorovca, Cîrpești, Cîșla, Sofranovca, Cociulia, Coștangalia, Bobocica, Ienichioi, Floricica, Tolica, Constantinești, Gotești, Haragis, Lărguța, Crăciun, Lingura, Popovca, Hănășeni, Pleșeni, Tătărășeni, Alexandrovca, Hîrtop, Plopi, Taraclia, Porumbești, Sadîc, Taraclia, Samalia, Stoianovca, Tartaul, Ghioltosu, Țiganca, Țiganca Nouă, Toceni, Vîlcele, Vișniovca.

**Raionul Cimișlia:**

Albina, Fetița, Mereni, Cenac, Hîrtop, Ialpug, Prisaca, Ialpujeni, Marienfeld, Artimonovca, Javgur, Maximeni, Topala.

**Raionul Dondușeni:**

Baraboi, Caraiman, Codrenii Noi, Frasin.

**Raionul Edineț:**

Alexeevca, Bădragii Noi, Bădragii Vechi, Blești, Volodeni, Brătăușeni, Brătăușenii Noi, Brînzeni, Burlănești, Buzdugeni, Cepeleuți, Rangaci, Vancicăuți, Chetroșica Nouă, Constantinovca, Iachimeni, Corpaci, Cuconeștii Noi, Cuconeștii Vechi, Chetroșica Veche, Chiurt, Cupcini, Alexandreni, Edineț, Gordineștii Noi, Fetești, Gașpar, Goleni, Gordinești, Hincăuți, Poiana, Hlinaia, Lopatnic, Fîntîna Albă, Parcova, Hlinaia Mică, Rotunda, Rușeni, Slobodca, Sofrancani, Stolniceni, Terebna, Tîrnova, Trinca, Viișoara, Onești, Zăbriceni.

**Raionul Briceni:**

Bălășinești, Bălcăuți, Bocicăuți, Beleavinți, Berlinți, Caracușenii Noi, Bezeda, Bogdănești, Grimești, Briceni, Bulboaca, Caracușenii Vechi, Colicăuți, Trestieni, Corjeuți, Coteala, Cotiujeni, Criva, Drepcăuți, Grimăncăuți, Chirilovca, Halahora de Jos, Halahora de Sus, Hlina, Larga, Pavlovca, Lipcani, Mărcăuți, Mărcăuții Noi, Medveja, Slobozia-Medveja, Groznița, Mihăileni, Pererîta, Șirăuți, Slobozia-Șirăuți, Tabani, Tețcani, Trebisăuți.

**Raionul Cahul:**

Alexanderfeld, Alexandru Ioan Cuza, Andrușul de Jos, Andrușul de Sus, Bădicul Moldovenesc, Baurci-Moldoveni, Borceag, Brînza, Bucuria, Burlăceni, Greceni, Burlacu, Spicoasa, Cahul, Cotihana, Chioselia Mare, Frumușica, Cîșlița-Prut, Colibași, Crihana Veche, Chircani, Cucoara, Doina, Iasnaia Poleana, Rumeanțev, Gavanoasa, Nicolaevca, Vladimirovca, Giurgiulești, Huluboaia, Iujnoie, Larga Nouă, Larga Veche, Hululu, Lebedenco, Ursoaia, Lopățica, Lucești, Manta, Pașcani, Moscovei, Trifeștii Noi, Pelinei, Sătuc, Roșu, Slobozia Mare, Taraclia de Salcie, Tartaul de Salcie, Tudorești, Tătărești, Vadul lui Isac, Văleni, Paicu, Tretești, Zîrnești.

**Raionul Fălești:**

Albinețul Nou, Albinețul Vechi, Rediul de Jos, Rediul de Sus, Bocani, Călinești, Călugăr, Frumușica, Socii Noi, Socii Vechi, Catranîc, Chetriș, Chetrișul Nou, Ciolacu Nou, Ciolacu Vechi, Făgădău, Pocrovca, Șoltoaia, Catranîc st.c.f., Ciuluc, Egorovca, Fălești, Fäleștii Noi, Pietrosul Nou, Glinjeni, Hiliuți, Răuțelul Nou, Hîncești, Horești, Lucăceni, Unteni, Ilenuța, Burghelea, Doltu, Ișcălău, Izvoare, Logofteni, Moldoveanca, Mărăndeni, Musteața, Năvîrneț, Obreja Nouă, Măgura, Măgura Nouă, Pietrosu, Pînzăreni, Pînzărenii Noi, Pîrlița, Pervomaisc, Pompa, Suvorovca, Cuzmenii Vechi, Drujineni, Pruteni, Valea Rusului, Răuțel, Bocșa, Risipeni, Hitrești, Sărata Nouă, Sărata Veche, Hîrtop, Măgureanca, Scumpia, Hrubna Nouă, Taxobeni, Vrănești.

**Raionul Glodeni:**

Balatina, Clococenii Vechi, Lipovăț, Tomeștii Noi, Tomeștii Vechi, Cajba, Brînzeni, Butești, Camenca, Molești, Ciuciulea, Cobani, Bisericani, Cot, Cuhnești, Movileni, Serghieni, Camencuța, Danu, Nicolaevca, Dușmani, Fundurii Noi, Fundurii Vechi, Glodeni, Stîrcea, Hîjdieni, Iabloana, Soroca, Limbenii Noi, Limbenii Vechi, Petrunea, Sturzovca, Ustia, Moara Domnească, Viișoara.

**Raionul Hîncești:**

Bălceana, Bobeica, Dahnovici, Drăgușeni, Boghiceni, Bozieni, Dubovca, Bujor, Călmățui, Caracui, Cărpineni, Horjești, Cățeleni, Cioara, Ciuciuleni, Cotul Morii, Sărăteni, Crasnoarmeiscoe, Tălăiești, Dîncu, Drăgușenii Noi, Horodca, Hîncești, Costești, Frasin, Ivanovca, Anini, Lăpușna, Rusca, Feteasca, Leușeni, Mereșeni, Sărata-Mereșeni, Mingir, Semionovca, Chetroșeni, Mirești, Negrea, Nemțeni, Obileni, Onești, Strîmbeni, Pașcani, Pereni, Pervomaiscoe, Marchet, Pogănești, Bratianovca, Cărpineanca, Coroliovca, Sărata-Galbenă, Valea Florii, Cornești, Secăreni, Secărenii Noi, Sipoteni, Sofia, Stolniceni, Voinescu, Horodca.




**Raionul Leova:**

Baiuș, Cociulia Nouă, Hîrtop, Bestemac, Pitești, Borogani, Cazangic, Frumușica, Seliște, Ceadîr, Cazlar, Cneazevca, Colibabovca, Covurlui, Cupcui, Filipeni, Hănășenii Noi, Nicolaevca, Iargara, Meșeni, Leova, Orac, Romanovca, Sărata Nouă, Sărata-Răzeși, Sărăteni, Victoria, Cîmpul Drept, Sărățica Nouă, Sîrma, Cuporani, Tigheci, Tochile-Răducani, Tomai, Sărățica Veche, Tomaiul Nou, Troian, Troița, Voznеșeni.

**Raionul Nisporeni:**

Bălănești, Găureni, Bălăurești, Bărboieni, Bacșeni, Boldurești, Chilișoaia, Bolțun, Brătuleni, Cîrnești, Bursuc, Călimănești, Ciorești, Vulcănești, Ciutești, Valea Narnovei, Cristești, Grozești, Iurceni, Mîrzoaia, Heleșteni, Marinici, Milești, Nisporeni, Păruceni, Seliște, Drojdieni, Odaia, Șișcani, Șoltănești, Isăicani, Luminița, Odobești, Seliștеni, Valea-Trestieni, Șendreni, Vărzărești, Vînători, Zberoaia.

**Raionul Ocnița:**

Bîrlădeni, Paladea, Rujnița, Corestăuți, Stălinești, Grinăuți-Moldova, Grinăuți-Raia, Rediul Mare st.c.f.

**Raionul Rîșcani:**

Alexandrești, Cucuieții Noi, Cucuieții Vechi, Ivănești, Aluniș, Borosenii Noi, Avrămești, Braniște, Rețeni, Rețeni-Vasileuți, Costești, Damascani, Duruitoarea Nouă, Gălășeni, Mălăiești, Hiliuți, Horodiște, Horodiște, Lupăria, Malinovscoe, Mihăileni, Nihoreni, Petrușeni, Pîrjota, Pociumbăuți, Druța, Pociumbeni, Răcăria, Ușurei, Recea, Slobozia-Recea, Sverdiac, Bălanul Nou, Ramazan, Rîșcani, Șaptebani, Sturzeni, Văratic, Armanca, Ciubara, Mihăilenii Noi, Moșeni, Știubeieni, Vasileuți, Zăicani.

**Raionul Sîngerei:**

Bursuceni, Slobozia-Măgura, Bobletici, Coșcodeni, Flămînzeni, Taura Nouă, Taura Veche.

**Raionul Taraclia:**

Albota de Jos, Hagichioi, Hîrtop, Albota de Sus, Roșița, Sofievca, Balabanu, Budăi, Dermengi, Musaitu, Orehovca, Salcia, Chirilovca, Ciumai, Mirnoe, Vinogradovca.

**Raionul Strășeni:**

Căpriana, Doina, Lozova, Stejăreni, Huzun, Micleușeni, Vorniceni.

**Raionul Ungheni:**

Agronomovca, Negurenii Noi, Zăzulenii Noi, Alexeevca, Lidovca, Sighieni, Boghenii Noi, Boghenii Vechi, Izvoreni, Mircești, Poiana, Buciumeni, Buciumeni st.c.f., Florești, Bumbăta, Bușila, Cetireni, Chirileni, Bulhac, Cioropcani, Stolniceni, Condrătești, Curtoaia, Cornești oraș, Cornești sat, Romanovca, Costuleni, Florițoaia Nouă, Florițoaia Veche, Grozasca, Drujba, Hîrcești, Leordoaia, Mînzătești, Veverița, Frăsinești, Măcărești, Măgurele, Manoilești, Novaia Nicolaevca, Rezina, Vulpești, Morenii Noi, Șicovăț, Coșeni, Negurenii Vechi, Tighira, Zazulenii Vechi, Medeleni, Petrești, Petrești st.c.f., Hristoforovca, Pîrlița, Rădenii Vechi, Blindești, Floreni, Gherman, Sculeni, Pojarna, Sănești, Tescureni, Grăseni, Todirești, Ungheni, Unțești, Buzduganii de Jos, Buzduganii de Sus, Morenii Vechi, Valea Mare, Elizavetovca, Semeni, Zagarancea.

**UTA Găgăuzia:**

Bugeac, Carbalia, Chioselia Rusă, Chirsova, Cișmichioi, Etulia st.c.f., Comrat, Congaz, Congazcicul de Jos, Congazcicul de Sus, Dudulești, Cotovscoe, Dezghingea, Etulia, Etulia Nouă, Vulcănești, Vulcanești st.c.f.

**ROMÂNIA:**

Județele Botoșani, Brăila, Galați, Iași, Tulcea și Vaslui.

Acordul privind micul trafic la frontieră va intra în vigoare după ce va fi ratificat de parlamentele ambelor state.

**S. C.**

## Familia lui Valeriu Boboc a primit un apartament

Familia tînărului decedat în urma violențelor din 7 aprilie a primit un apartament cu două odăi. Este vorba de familia lui Valeriu Boboc.

Anunțul a fost făcut public marți, 17 noiembrie, de către premierul Vlad Filat, în cadrul Festivității de Decernare a Premiului Tineretului în Domeniul Literaturii și Artelor.

Potrivit lui Filat, banii pentru procurarea apartamentului au fost alocați din cadrul Fondului special pentru ajutorarea victimelor din 7 aprilie, creat de către Partidul Liberal Democrat din Moldova în perioada campaniei electorale.

„Valeriu, probabil, urma să fie împreună cu noi astăzi. Așa a fost dat să nu poată fi alături de noi, însă a rămas în urmă familia, soția și copilul. Vorbesc acum nu în calitate de premier, funcție în care am ajuns tot datorită tinerilor, ci în calitate de cetățean, care am fost alături de tineri în timpul acelor tragice evenimente din aprilie", a remarcat premierul Vlad Filat la ceremonia de premiere a tinerilor.

„M-am angajat plenar pentru a reabilita tinerii care au avut de suferit. Am facut puțin, recunosc, urmează prin muncă, prin acțiuni să compensez și să fac mai mult. Să trăiți bine, iar noi să nu uităm absolut nimic, să nu uităm ce a fost frumos, ce a fost trist, ce a fost ușor și ce a fost greu", a spus Vlad Filat.



Tatăl lui Valeriu i-a mulțumit premierului pentru acest ajutor și și-a exprimat speranța că ancheta se va derula mult mai rapid, iar cei care i-au omorît fiul vor fi trași la răspundere.

„Sper că plecarea în eternitate a lui Valeriu să însemne plecarea în eternitate a comunismului", a spus Victor Boboc.

„Acest an a marcat profund Republica Moldova prin dramatismul evenimentelor pe care le-am parcurs împreună. Voi, tinerii, ați dat exemplu ce înseamnă să spui adevărul pe nume, să ai curajul nu doar să-l declari, dar și să lupți pentru adevăr", a adăugat Vlad Filat.

Amintim că Valeriu Boboc, un tînăr de 23 de ani, a decedat în urma loviturilor în seara protestelor din 7 aprilie unde au participat circa 30 de mii de tineri care și-au manifestat dezacordul cu victoria comuniștilor și falsificarea alegerilor. Familia consideră că tînărul a murit după ce a fost bătut cu cruzime de către poliție, deoarece corpul era plin de vînătăi.

Versiunea inițială a poliției a fost că tînărul s-ar fi intoxicat cu un gaz toxic în timpul acțiunii de protest. Ulterior, o expertiză internațională a demonstrat că Valeriu Boboc a decedat în urma loviturilor.

**S. C.**

# Cronica poliţistă

## *Contrabandă din Transnistria în UE*

Două cazuri de introducere ilegală în ţară a ţigărilor din regiunea transnistreană au fost descoperite recent de forţele de ordine. În ambele delicte marfa era destinată vînzării în Uniunea Europeană.

În cel dintîi caz, angajaţii Secţiei prevenire şi combatere a delictelor cibernetice, informatice şi transnaţionale „Centru" din cadrul MAI au deconspirat o filieră de introducere şi exportare ilicită a ţigărilor în asortiment, care în perioada anilor 2008-2009 a introdus pe teritoriul Republicii Moldova prin segmentul transnistrean pentru a comercializa în spaţiul UE produse de tutungerie, în lipsa timbrelor de acciz şi fără documente de provenienţă, în cantităţi impunătoare.



Cercetările poliţieneşti au stabilit că această afacere murdară este eficient organizată, după o schemă bine determinată pe roluri – asigurarea depozitării, oferirea mijloacelor de transport, transportarea nemijlocită a mărfii cu evitarea controlului vamal, comercializarea în ţările UE.

După un şir de acţiuni operative şi filaj, pe mîna forţelor de ordine au ajuns doi suspecţi: organizatorul şi un transportator. Aceştia au fost surprinşi de poliţie în momentul în care încărcau marfa de contrabandă într-un autocamion cu cisternă de transportare a produselor petroliere de model „Mercedes Actros 18", cu ajutorul căruia ţigările erau ilicit transportate în UE. Autocamionul, care a fost supus unor intervenţii tehnice, era bine dotat cu ascunzişuri special amenajate, în care erau tăinuite produsele de tutungerie. În cadrul percheziţiei au fost depistate accesorii – funii, palete special confecţionate din materie sintetică şi lipici, care erau utilizate pentru izolarea sonoră la transportare.

Graţie filajului, oamenii legii au dat şi de depozitul unde erau păstrate ţigările – la domiciliul organizatorului în oraşelul Codru. De acolo poliţia a ridicat 270 cutii a cîte 500 pachete de ţigări (Pall Mall, Kiss, L&M, Viceroy, Kerelia slims, More slims, MT), în total – circa 125 mii de pachete de ţigări fără mărci de acciz, în valoare de circa 800 mii de lei, cuplate cîte zece şi pregătite pentru a fi ascunse în autocisternă pentru transportare. Potrivit cercetărilor poliţieneşti, marfa a fost introdusă fraudulos în ţară din Transnistria.

Un alt caz a fost descoperit de ofiţerii SPCDCIT Centru la Cahul. Între punctul vamal Cahul şi punctul vamal Oancea, poliţia a stopat pentru verificare un automobil de model „Hyndai Santa FE". Oamenii legii au depistat şi ridicat din locuri bine tăinuite ale automobilului circa 4200 de pachete de ţigări în asortiment, în valoare de circa 30 000 de lei. Poliţia presupune că şi aceste ţigări sînt importate ilegal din regiunea transnistreană a ţării. Conform informaţiei prealabile, suspectul a traversat frontiera de stat şi a transportat pe parcursul anului 2009 pe la punctele vamale Giurgiuleşti, Cahul şi Leuşeni marfă de contrabandă de aproximativ 65 de ori, obţinînd un venit necontrolat de circa 3000 euro de la fiecare transportare.

În prezent, ambele cazuri sînt cercetate de ofiţerii de poliţie în scopul stabilirii tuturor circumstanţelor şi tragerii la răspundere a persoanelor implicate.

## *Tîlhărie la Bălţi*

O întreprindere din municipiul Bălţi a fost deposedată de aparataj tehnic şi electronic, precum şi de rezervele de combustibil de 2 persoane necunoscute. Fărădelegea a avut loc la finele lunii octombrie curent.

Potrivit Comisariatului de poliţie Bălţi, în noaptea de 23 spre 24 octombrie 2009, două persoane necunoscute, cu cagule pe cap, au pătruns pe teritoriul firmei, au maltratat paznicul, i-au lipit gura cu bandă adezivă, după care au sustras: procesoare de la computer, imprimante, aparate de xerox, flash-carduri, circa 160 de tichete de benzină şi motorină şi 30 de tichete de gaz-metan, prejudiciind agentul economic cu circa 60 mii de lei.

Imediat, poliţia din Bălţi a iniţiat un şir de acţiuni operative de investigaţie, menite să identifice şi să reţină făptaşii. Astfel, în vizorul forţelor de ordine a ajuns un bărbat în vîrtsă de 23 de ani, originar din satul Gura Căinarului, raionul Floreşti. Cercetările poliţieneşti au constatat că suspectul a comercializat tichetele la staţiile PECO din raza municipiului Bălţi.

De asemenea, poliţia a identificat un tînăr de 22 de ani, care împreună cu suspectul a vîndut tichetele sustrase. Audiat de poliţie, acesta a mărturisit forţelor de ordine că banii obţinuţi de pe vînzările ilegale, în sumă de 10 000 de lei şi 300 de euro, i-au fost împrumutaţi pe o perioadă nedeterminată de către suspect.

În prezent, suspectul este cercetat în cadrul unei cauze penale în baza art.188 Cod penal al RM „Tîlhărie". Potrivit legislaţiei, persoanele culpabile de comiterea unei asemenea fărădelegi riscă o pedeapsă cu închisoare pe un termen de pînă la 15 ani.

## *MAI continuă lupta cu corupţia în rîndurile funcţionarilor de stat*

În urma unei informaţii operative, angajaţii Direcţiei misiuni speciale din cadrul MAI, în colaborare cu Procuratura Anticorupţie, au depistat două cazuri de corupţie în rîndurile funcţionarilor de stat.



În cel dintîi caz este vorba despre şefa secţiei Originea mărfurilor din cadrul Biroului vamal din municipiul Bălţi, locuitoare a aceluiaşi municipiu. Funcţionara, în vîrstă de 51 de ani, a fost surprinsă de poliţie în momentul în care a primit 2000 de lei de la un exportator de mărfuri agricole. Banii au fost extorcaţi în schimbul eliberării de către ea a 10 certificate de origine „Euro 1". Conform legislaţiei, aceste acte se eliberează obligatoriu şi gratis tuturor exportatorilor de mărfuri agricole. Suspecta însă a „tărăgănat" eliberarea în schimbul obţinerii unui profit.

Un alt caz de corupere a fost înregistrat la Spitalul raional din Străşeni. Şeful secţiei tehnice al acestei instituţii a ajuns pe mîna forţelor de ordine în momentul în care a primit de la un cetăţean 600 de lei în schimbul perfectării unui certificat medical.

În ambele cazuri suspecţii sînt cercetaţi în cadrul a cîte unei cauze penale iniţiate în baza art.324 alin.(2) Cod penal al RM „Corupere pasivă". Dacă vor fi găsiţi vinovaţi, ambii delincvenţi riscă o pedeapsă cu amendă de la 60 000 la 100 000 de lei şi cu închisoare pe un termen de la 5 la 10 ani, cu privarea dreptului de a ocupa anumite funcţii sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

**S. C.**

## Transparency International lansează Indicele Perceperii Corupţiei 2009

IPC 2009 a fost calculat în baza a 13 cercetări-studii efectuate de 10 instituţii independente precum Economist Intelligence Unit, World Bank, Freedom House, World Economic Forum, Bertelsmann Foundation, Global Insight, formerly World Markets Research Centre, în clasament fiind incluse 180 de ţări.

În fruntea clasamentului IPC din 2009 s-au poziţionat Noua Zeelandă, Danemarca şi Singapore cu, respectiv, 9,4, 9,3 şi 9,2 puncte. În partea de jos a clasamentului se plasează Myanmar, Afghanistan şi Somalia, respectiv cu 1,4, 1,3 şi 1,1 puncte.

La evaluarea IPC 2009 pentru Republica Moldova au fost utilizate următoarele surse:

– Bertelsmann Transformation Index (BTI), Bertelsmann Foundation;

– Country Risk Service and Country Forecast (EIU), Economist Intelligence Unit;

– Nations in Transit (FH), Freedom House;

– Country Risk Ratings (GI), Global Insight, formerly World Markets Research Centre;

– Global Competitiveness Report (WEF), World Economic Forum;

– Country Policy and Institutional Assessment by the IDA and IBRD (CPIA), World Bank (IDA and IBRD).

Potrivit IPC 2009, Republica Moldova a înregistrat un scor de 3,3 puncte, plasîndu-se pe locul 92 din 180 ţări incluse în clasament (în 2008, cu un punctaj de 2,9 puncte, Republica Moldova s-a situat pe locul 112 din 180 ţări).

Aceasta semnifică o îmbunătăţire a situaţiei în domeniul prevenirii şi combaterii corupţiei, care poate fi explicată prin următoarele momente.

Pe de o parte, în ultimii ani organizaţiile internaţionale au efectuat „investiţii" masive în prevenirea şi combaterea corupţiei (Corporatia Provocările Mileniumului – peste 24 mln USD, Consiliul Europei – peste 3,5 mln euro, UNDP – 400 mii USD). Deşi aceste mijloace nu au fot plasate direct în activităţii anticorupţie, ci în infrastructură, au inceput să se resimtă treptat anumite efecte.

Pe de altă parte, schimbarea radicală a puterii în stat duce la schimbarea aşteptărilor privitor la nivelul corupţiei. Astfel, în 2001 cînd s-au marcat schimbări esenţiale în eşichierul politic, aşteptările privind perspectivele de combatere a corupţiei au fost mai pesimiste şi IPC a scăzut de la 3,1 pînă la 2,1 puncte.

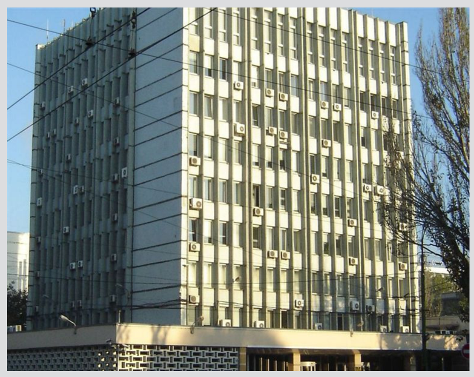
Şi invers, în 2009 după o altă schimbare radicală în guvernare, asteptările au devenit optimiste şi IPC a crescut de la 2,9 pînă la 3,3 puncte. Cercetările Transparency International-Moldova, care reflectă nu numai percepţiile respondenţilor, ci şi experienţele acestora în contextul relaţiilor şi plăţilor neoficiale în Republica Moldova, confirmă acest argument.

În mod evident, o atare dinamică a Indicelui Perceperii Corupţiei stabileşte un „punct de pornire" destul de înalt pentru noua guvernare, căreia, în condiţiile crizei economice, îi va fi destul de greu să asigure creşterea acestui indice. De fapt, creditul de încredere oferit noii guvernări va necesita atît eforturi mai mari, cît şi o responsabilitate sporită în atingerea obiectivelor de prevenire şi combatere a corupţiei.

Pentru a conferi mai multă eficienţă activităţilor anticorupţie, noua guvernare trebuie să manifeste nu doar dorinţă, ci şi voinţă politică de a le aplica în viaţă, iar societatea civilă să susţină aceste activităţi, să manifeste intolerantă faţă de fenomenul corupţiei, să comunice despre cazuri de corupţie şi să participe activ la monitorizarea politicilor anticorupţie şi a procesului de luare a deciziilor.

## BANCA NAŢIONALĂ A MOLDOVEI VA ADOPTA O STRATEGIE DE PROMOVARE A POLITICII MONETARE

Declaraţii în acest sens au fost făcute în cadrul şedinţei convocate de Consiliul de administraţie al Băncii Naţionale cu participarea preşedinţilor băncilor comerciale, a comunicat serviciul de presă al BNM. În cadrul şedinţei a fost menţionat ca faptul în cauză este un semnal clar atît pentru bănci, cît şi pentru mediul de afaceri în ansamblu de a-şi prognoza activitatea pe un termen mai lung, contribuind astfel la fiabilitatea sistemului şi servind drept sprijin pentru o dezvoltare economică de perspectivă durabilă.



## Agenţia Achizitii publice trece în subordinea Ministerului Finanţelor cu statut de persoană juridică

În şedinţa de Guvern din 18 noiembrie a fost aprobat Regulamentul, structura şi efectivul-limită ale Agenţiei Achiziţii Publice. Agenţia se înfiinţează cu statut de persoană juridică în subordinea Ministerului Finanţelor, în urma reorganizării prin divizare a Agenţiei Rezerve Materiale, Achiziţii Publice şi Ajutoare Umanitare.

Veaceslav Negruţa, Ministrul Finanţelor, a menţionat că înfiinţarea Agenţiei Achiziţii Publice ca structură nouă, în calitate de autoritate publică de specialitate în subordinea Ministerului Finanţelor, va asigura examinarea şi prelucrarea operativă a fluxului mare de documente şi contracte de achiziţie, al căror număr este în creştere permanentă, cît şi va asigura accesul reprezentanţilor instituţiilor bugetare la asistenţa şi ajutorul metodologic necesar zilnic realizării procedurilor de achiziţie publică.

Implementarea acestui proiect, bazat şi pe prevederile comunitare de aliniere la sistemul de achiziţii publice ale Planului de Acţiuni „RM-UE", va asigura un mecanism eficient, accesibil şi transparent, precum şi va asigura concurenţa şi combaterea concurenţei neloiale în cadrul procedurilor de achiziţie publică, relatează Serviciul de presă al Ministerului Finanţelor.

• *La solicitarea cititorilor*

# Care sînt drepturile și obligațiile deținuților



Statutul executării pedepsei de către condamnați prevede că deținuții au dreptul:

– să fie informați despre drepturile și obligațiunile lor;

– la un tratament decent și amabil din partea administrației penitenciarului;

– la securitatea personală;

– să beneficieze în mod gratuit de asistență medicală și de medicamente;

– să înainteze cereri și plîngeri (reclamații, propuneri, sesizări) administrației penitenciarului, organelor ierarhic superioare, instanțelor judiciare, procuraturii, Comitetului pentru plîngeri, organelor autorităților publice centrale și administrației publice locale, asociațiilor obștești, precum și organizațiilor interstatale pentru apărarea și respectarea drepturilor omului;

– să comunice familiei și rudelor apropiate locul detenției;

– să dispună de timpul liber acordat în funcție de programul zilei, respectînd regulile de comportament stabilite;

– să aibă cont personal de peculiu;

– să primească pachete cu provizii, colete, banderole și să păstreze produsele alimentare, cu excepția celor care necesită prelucrare termică înainte de a fi consumate și a băuturilor alcoolice;

– să procure și să primească în pachete lucruri de primă necesitate în asortimentul stabilit;

– la întrevederi cu rudele și alte persoane de o durată și în numărul determinat de legislație;

– la asistență juridică pe bază de contract din partea avocaților, precum și a altor persoane autorizate să acorde astfel de asistență;

– la pensie, în condițiile legii;

– să procure, prin rețeaua de comerț, literatură, să aboneze și să primească ziare și reviste, fără a se limita numărul lor, din contul mijloacelor proprii sau al altor persoane;

– la convorbiri telefonice de la telefonul public, din cont propriu, în modul și în condițiile stabilite de Codul de executare;

– să participe la acțiunile culturale și sportive, să frecventeze biblioteca, să practice jocurile de masă permise;

– să primească și să expedieze, din cont propriu, scrisori, telegrame și petiții, fără a se limita numărul lor, în modul și în condițiile stabilite de Codul de executare și Statutul executării pedepsei de către condamnați;

– să se întîlnească cu avocații, persoanele ce au dreptul de a acorda asistență juridică, cu mediatorul sau cu alte persoane prevăzute de lege, frecvența cărora este nelimitată;

– să practice orice confesiune;

– din cont propriu, să expedieze rudelor sau altor persoane colete, pachete și banderole, în condițiile prevăzute de Codul de executare;

– în cazul decesului sau îmbolnăvirii grave a uneia din rudele apropiate sau în alte situații excepționale cu caracter personal, precum și în alte cazuri, în condițiile prevăzute de Codul de executare, deținuților li se acordă dreptul de a se deplasa fără escortă în afara penitenciarului pe o perioadă scurtă;

– deținuții penitenciarelor de tip semiînchis la regim de resocializare, suplimentar la cele enumerate, au dreptul să aibă asupra lor și să utilizeze obiecte de valoare și bani.

Exercitarea drepturilor deținuților nu poate fi limitată decît în condițiile prevăzute de Codul de executare, de Codul de procedură penală și de alte acte normative, care reglementează modul și condițiile de executare a detenției. Realizarea drepturilor deținutului nu trebuie să lezeze drepturile și interesele legitime ale altor persoane, inclusiv deținuți, precum și să încalce modul și condițiile de executare a pedepsei sau a detenției preventive.

Deținuții sînt obligați:

– să respecte întocmai cerințele Codului de executare și Statutului executării pedepsei de către condamnați și altor acte normative ce reglementează detenția persoanei;

– să respecte regulile de comportare, programul zilei și regimul de deținere stabilit în penitenciar;

– să îndeplinească necondiționat cerințele legitime ale personalului penitenciar;

– să se supună percheziției la intrare/ieșire din penitenciar, precum și pe perioada deținerii, cînd această măsură este solicitată de către personalul penitenciar;

– în timpul percheziţiilor să predea benevol obiectele, substanțele interzise, să se dezbrace, să scoată lucrurile din genți, sacoșe, rucsacuri, saci etc. și să le prezinte persoanelor care efectuează percheziția;

– să aibă asupra lor fișa personală eliberată de administrația penitenciară, de modelul stabilit;

– să poarte pe piept semnele distinctive stabilite;

– să se abțină de la acțiuni sau activități care ar crea dificultăți la îndeplinirea obligațiunilor de serviciu ale personalului penitenciar sau ale altor persoane;

– să se abțină de la acțiuni care ar înjosi demnitatea altor deținuți, a personalului penitenciar și a altor persoane;

– la cererea personalului penitenciar și a altor persoane autorizate, să comunice numele și prenumele, precum și alte date de evidență solicitate;

– să se prezinte la solicitarea administrației, să dea explicații verbale și/sau în scris privind faptele și circumstanțele încălcării modului de executare a pedepsei și cerințelor regimului de deținere;

– la întîlnirea cu personalul penitenciar și cu persoanele sosite în vizită, să se ridice și să-i salute;

– la intrarea în celulă a personalului penitenciar, să se alinieze și să-l salute;

– să treacă examinarea medicală în scopul depistării maladiilor infecțioase, iar la solicitarea personalului penitenciar - pentru depistarea faptelor de întrebuințare a băuturilor alcoolice, substanțelor stupefiante și substanțelor toxice;

– să respecte regulile sanitaro-igienice și de igienă personală, să aibă exteriorul îngrijit și să păstreze îmbrăcămintea și lenjeria de pat eliberate de penitenciar;

– să mențină permanent curățenia în încăperile de detenție și de serviciu, la locurile de muncă, în celule, după deșteptare să-și aranjeze paturile conform modelului stabilit și să facă pe rînd curățenie în celule;

– să aerisească zilnic încăperile unde sînt deținuți;

– să facă pe rînd de serviciu în celulă;

– să păstreze produsele alimentare și obiectele de folosință individuală în locurile și încăperile special amenajate;

– să iasă la plimbare și să respecte regulile stabilite de comportare și curățenie în curțile de plimbare. Eliberarea de la plimbare conform stării sănătății se efectuează numai cu permisiunea lucrătorului medical;

– să consume rațional energia electrică și apa;

– să aibă o atitudine grijulie față de bunurile și altă proprietate a penitenciarului;

– să respecte regulile securității antiincendiare și tehnica securității muncii;

– să fumeze numai în locuri special destinate;

– în caz de transfer în alt penitenciar sau eliberare din penitenciar, să se prezinte la ofițerul de serviciu în termenul stabilit;

– să mențină în ordine și să asigure prezența tăbliei, cu inscripția numelui – la pat, noptieră și la sacoșele cu lucrurile personale.

## Moldova inițiază negocieri cu UE asupra noului acord

Moldova inițiază, în ianuarie 2010, negocieri cu UE asupra noului acord. Un decret în acest sens a fost semnat de președintele interimar al țării, spicherul Mihai Ghimpu.

„Negocierea și semnarea noului acord cu UE va permite autorităților Republicii Moldova să intensifice cooperarea moldo-comunitară în domeniile de interes strategic, precum și să consolideze capacitățile administrative și cadrul instituțional", se spune într-un comunicat de presă, emis de Parlament.

În mai 2008, UE a precizat că „este pregătită să înceapă reflecțiile asupra unui nou acord cu Moldova, care să depășească Acordul de Parteneriat și Cooperare ". Acesta vizează majoritatea domeniilor tradiționale de cooperare, inclusiv dialogul politic, comerțul cu bunuri și servicii, afaceri, investiții etc. Acordul a intrat în vigoare la 1 iulie 1998, pentru 10 ani. Ulterior a fost prelungit automat pe un termen nelimitat.

În prezent, Moldova beneficiază de Preferințe Comerciale Autonome Adiționale. Pentru a realiza o integrare economică mai profundă, noul acord ar trebui să stipuleze stabilirea, la o etapă mai tîrzie, a Zonei de comerț liber, care să includă accesul la piața bunurilor, serviciilor și investițiilor, angajamente substanțiale obligatorii cu privire la apropierea treptată de acquis-ul comunitar și cooperare economică în vederea integrării treptate în economia UE.

Guvernul R. Moldova a luat act de Mandatul și proiectul Acordului, printr-o hotărîre din 13 noiembrie 2009, și a dispus prezentarea documentelor necesare pentru inițierea negocierilor.

♦ *Avocatul dvs. la domiciliu*



**La întrebări răspunde juristul**
**Vitalie MODRÎNGĂ**

***Care este modalitatea stabilirii proveneienței copilului?***

***Victoria Doagă, Orhei***

Conform art. 47 din Codul familiei, proveniența copilului de la mamă (maternitatea) se stabilește în baza documentelor care confirmă nașterea copilului de la mamă într-o instituție medicală. În cazul în care copilul nu este născut într-o instituție medicală, maternitatea se stabilește pe baza documentelor medicale, a depozițiilor martorilor sau pe baza altor probe. Copilul născut din părinți căsătoriți ori în timp de 300 de zile din momentul desfacerii căsătoriei, declarării căsătoriei nule sau decesului soțului mamei copilului are ca tată pe soțul (fostul soț) al mamei, dacă nu a fost stabilit contrariul. Prezumția de paternitate a soțului (fostului soț) poate fi înlăturată printr-o declarație a soților (foștilor soți) depusă personal. În cazul în care soții (unul din ei) nu se pot prezenta personal, declarația se autentifică notarial și se expediază la organul de stare civlă. Paternitatea copilului născut în afara căsătoriei poate fi recunoscută de către tatăl său printr-o declarație comună a acestuia și a mamei copilului, depusă la organul de stare civilă. În cazurile în care mama este decedată, declarată decedată, incapabilă sau dispărută ori cînd nu i se cunoaște locul aflării, precum și în cazul decăderii ei din drepturile părintești, paternitatea se stabilește în baza declarației tatălui și a acordului scris al autorității tutelare sau prin hotărîrea instanței judecătorești dacă lipsește un astfel de acord. Declarația comună a mamei și tatălui copilului privind paternitatea poate fi depusă la oficiul de stare civilă și pînă la nașterea copilului.

***Vreau să cunosc ce documente trebuie să prezint angajatorului în cazul în care vreau să mă angajez la muncă prin cumul.***

***Victoria Plăcintă, Chișinău***

Conform articolului 270 din Codul muncii, persoana care se angajează prin cumul la o altă unitate este obligată să prezinte angajatorului buletinul de identitate sau un alt act de identitate. Potrivit aceluiași articol la angajarea prin cumul într-o funcție sau profesie care necesită cunoștințe speciale, angajatorul are dreptul să solicite de la persoana respectivă prezentarea diplomei sau a altui document ce atestă studiile ori pregătirea profesională, sau a extrasului din carnetul de muncă, iar la angajarea la lucrări cu condiții de muncă grele, vătămătoare și/sau periculoase – și a certificatului privind caracterul condițiilor de muncă la locul de muncă de bază și a certificatului medical.

**Stimați cititori!**

**Redacția va răspunde la întrebările Dvs. numai la prezentarea acestui cupon.**

**Întrebarea trebuie formulată clar și cît mai concis, pe o foaie aparte.**

**Decupați cuponul și, împreună cu întrebarea Dvs., trimiteți-l pe adresa: Chișinău, 2009, str. A. Mateevici nr. 60, bir. 222.**

**Cupon DREPTUL**

**Numele, prenumele:**

**Adresa:**

*(noiembrie 2009, nr. 44(303)*

## Citaţii în judecată

Judecătoria Economică de Circumscripţie solicită prezentarea obligatorie a reprezentantului SRL „Garant Sec” cu sediul în Chişinău, bdul Ştefan cel Mare nr. 196, pentru data de 15 decembrie 2009, ora 15.15, la şedinţa de judecată (bdul Ştefan cel Mare nr. 73, bir. 219) în calitate de pîrît pe cauza civiă intentaţă la cererea Î.I. „Service Arama”. Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

**Judecător Z. Talpalaru**

◆◆◆

Judecătoria Economică de Circumscripţie solicită prezentarea obligatorie a reprezentantului SRL „VBI Internaţional” cu sediul în Chişinău, str. Onisifor Ghibu nr. 1/1, pentru data de 22 decembrie 2009, ora 14.30, la şedinţa de judecată (bdul Ştefan cel Mare nr. 73, bir. 219) în calitate de pîrît pe cauza civiă intentaţă la cererea SRL „Optim Comerţ”. Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

**Judecător Z. Talpalaru**

◆◆◆

Judecătoria Economică de Circumscripţie solicită prezentarea obligatorie a reprezentantului SRL „Dongtur” cu sediul în Chişinău, str. Tighina nr. 11, pentru data de 22 decembrie 2009, ora 10.30, la şedinţa de judecată (bdul Ştefan cel Mare nr. 73, bir. 219) în calitate de pîrît pe cauza civiă intentată la cererea SA „Petrom-Moldova”. Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

**Judecător Z. Talpalaru**

◆◆◆

Judecătoria Economică de Circumscripţie, în conformitate cu art. 108 CPC al RM, solicită prezentarea reprezentantului SRL „Tersam Grup”, pentru data de 10 decembrie 2009, ora 9.00, la şedinţa de judecată (bdul Ştefan cel Mare nr. 73, bir. 213, et. 2) în calitate de pîrît la cererea SC „Elan Poligraf ” privind încasarea sumei de 7814,50 lei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

**Judecător Ion Stepanov**

◆◆◆

Judecătoria Economică de Circumscripţie, în conformitate cu art. 108 CPC al RM, solicită prezentarea reprezentantului SRL „Verde şi Co”, pentru data de 10 decembrie 2009, ora 9.15, la şedinţa de judecată (bdul Ştefan cel Mare nr. 73, bir. 213, et. 2) în calitate de pîrît la cererea SC „Elan Poligraf ” privind încasarea sumei de 6500 lei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

**Judecător Ion Stepanov**

◆◆◆

Judecătoria Economică de Circumscripţie solicită prezentarea obligatorie a reprezentantului SRL „Expometal”, pentru data de 16 decembrie 2009, ora 11.00, la şedinţa de judecată (bdul Ştefan cel Mare nr. 73, bir. 215) în calitate de pîrît la examinarea cauzei civile a SRL „Aspect-Invest ” privind încasarea datoriei.

**Judecător I. Gancear**

◆◆◆

Judecătoria Economică de Circumscripţie solicită prezentarea reprezentantului ÎCS „Impex Park”, Chişinău, pentru data de 17 decembrie 2009, ora 12.00, la şedinţa de judecată (bdul Ştefan cel Mare nr. 73, bir. 204) în calitate de pîrît pe cauza civilă intentată de Ersoy Mehmet.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

**Judecător S. Namaşco**

◆◆◆

Judecătoria Economică de Circumscripţie solicită prezentarea reprezentantului „Brocadex” SRL, pentru data de 18 decembrie 2009, ora 9.00, la şedinţa de judecată (bdul Ştefan cel Mare nr. 73, bir. 218, et.2 ) în calitate de pîrît pe cauza civilă intentată de „Fidelit-Com” SRL.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

**Judecător Liliana Andriaş**

◆◆◆

Judecătoria Economică de Circumscripţie, în conformitate cu art. 108 CPC al RM, solicită prezentarea reprezentantului SRL „Turkkan-Tur”, pentru data de 2 decembrie 2009, ora 14.00, la şedinţa de judecată (bdul Ştefan cel Mare nr. 73, bir. 230 ) în calitate de pîrît pe cauza civilă intentată la cererea SRL „Eco Tur Nova” privind încasarea datoriei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

**Judecător Al. Rotari**

◆◆◆

Judecătoria Centru mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Tighineanu Macrina cu ultimul domiciliu cunoscut în Chişinău, str. Trandafirilor nr. 31/4, apt. 43, pentru data de 14 decembrie 2009, ora 15.00, la şedinţa de judecată (str. Bulgară nr. 43, bir. 67) unde va avea loc examinarea cauzei civile la cererea cet. Meleca, Deveatova privind partajarea averii.

**Judecător V. Braşoveanu**

◆◆◆

Judecătoria Centru mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Tighineanu Macrina cu ultimul domiciliu cunoscut în Chişinău, str. Şoseaua Hînceşti nr. 2, apt. 5, pentru data de 14 decembrie 2009, ora 15.00, la şedinţa de judecată (str. Bulgară nr. 43, bir. 67) unde va avea loc examinarea cauzei civile la cererea cet. Meleca, Deveatova privind partajarea averii.

**Judecător V. Braşoveanu**

◆◆◆

Judecătoria Buiucani mun. Chişinău, în conformitate cu art. 108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Corduneanu Ioan, pentru data de 26 noiembrie 2009, ora 9.30, la şedinţa de judecată (str. M. Viteazul nr. 2, bir. 506) în calitate de pîrît pe cauza civilă la acţiunea cet. Corduneanu Maria privind decăderea din dreptul de moştenitor.

**Judecător Silvia Gîrbu**

◆◆◆

Judecătoria Buiucani mun. Chişinău, în conformitate cu art. 108 CPC al RM, solicită prezentarea reprezentantului SRL „Marvolsi”, pentru data de 7 decembrie 2009, ora 9.30, la şedinţa de judecată (str. M. Viteazul nr. 2, bir. 618) în calitate de pîrît pe cauza civilă la cererea cet. Meriacre V.

**Judecător S. Lazari**

◆◆◆

Judecătoria Buiucani mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Paraşciuc Marina, pentru data de 9 decembrie 2009, ora14.00, la şedinţa de judecată (str. M. Viteazul nr. 2, bir. 613) în calitate de pîrît la examinarea cauzei civile Rusu Nina către Ciobanu Ion, Paraşciuc Marina ş. a. privind partajarea casei, terenurilor, anularea contractului de donaţie.

**Judecător A. Panov**

◆◆◆

Judecătoria Buiucani mun. Chişinău solicită prezentarea cetăţenilor: Paraşciuc Eudochia Efim, Paraşciuc Angela, Paraşciuc Andrei, Paraşciuc Marina, Beleaev Natalia, Umaneţ Raisa, Creţu Andrian, Bogdan-Cebotaru Sorin, pentru data de 9 decembrie 2009, ora 9.00, la şedinţa de judecată (str. M. Viteazul nr. 2, bir. 613) în calitate de pîrîţi la examinarea cauzei Rusu Nina, Ciobanu Radu către Ciobanu Ion şi persoanele sus-numite privind partajarea averii comune, a casei, terenurilor agricole, anularea contractelor de donaţie, a duplicatului şi contractelor de vînzare-cumpărare.

**Judecător Ana Panov**

◆◆◆

Judecătoria Buiucani mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Ceban Alexandru, pentru data 10 decembrie 2009, ora10.00, la şedinţa de judecată (str. M. Viteazul nr. 2, bir. 502) în calitate de reclamat pe cauza civilă la cererea reclamantului Ceban Pavel privind declararea persoanei cu dreptul pierdut la spaţiul locativ şi către Ceban Eudochia privind evacuarea din apartamentul nr. 3 din str. L. Deleanu nr. 37, mun. Chişinău, fără acordarea altui spaţiu locativ.

**Judecător L. Pruteanu**

◆◆◆

Judecătoria Buiucani mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Martin Semion şi Martin Olga, pentru data de 15 decembrie 2009, ora 9.00, la şedinţa de judecată (str. M. Viteazul nr. 2, bir. 615) în calitate de pîrîţi pe cauza civilă nr. 2-3871/2009, Gangan Ana către Martin Semion şi Martin Olga privind evacuarea din spaţiul locativ.

**Judecător Elena Cojocari**

◆◆◆

Judecătoria Buiucani mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Gîncu Fiodor, pentru data de 27 noiembrie 2009, ora 8.45, la şedinţa de judecată (str. M. Viteazul nr. 2, bir. 606) în calitate de pîrît pe cauza civilă intentată de SA „Termocom” privind încasarea datoriei.

**Judecător Ghenadie Plămădeală**

◆◆◆

Judecătoria Rîşcani mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Ciobanu Ecaterina, pentru data de 27 noiembrie 2009, ora 9.00, la şedinţa de judecată (str. Kiev nr. 3, bir. 15) în calitate de pîrît pe cauza civilă intentată de Ciobanu Veaceslav privind desfacerea căsătoriei.

**Judecător I. Timofei**

◆◆◆

Judecătoria Rîşcani mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Rusev Ghenadie, pentru data de 1 decembrie 2009, ora 9.00, la şedinţa de judecată (str. Kiev nr. 3, bir. 20) în calitate de pîrît pe cauza civilă la acţiunea cet. Rusev Elena privind decăderea din drepturile părinteşti.

**Judecător V. Ilaşco**

◆◆◆

Judecătoria Rîşcani mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Rîndunica Vitalie, pentru data de 1 decembrie 2009, ora 9.00, la şedinţa de judecată (str. Kiev nr. 3, bir. 19) în calitate de reclamat pe cauza civilă la acţiunea cet. Rîndunica Ludmila privind desfacerea căsătoriei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

**Judecător Cornelia Vârlan**

◆◆◆

Judecătoria Rîşcani mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Morari Olesea, pentru data de 16 decembrie 2009, ora 16.00, la şedinţa de judecată (str. Kiev nr. 3, bir. 26) în calitate de pîrît pe cauza civilă intentată la acţiunea lui Morari Veaceslav privind desfacerea căsătoriei.

**Judecător Aliona Miron**

◆◆◆

Judecătoria Rîşcani mun. Chişinău, în conformitate cu art. 108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Corceaghin Victor Anatolie, pentru data de 18 decembrie 2009, ora 9.00, la şedinţa de judecată (str. Kiev nr. 3, bir. 14) în calitate de pîrît pe cauza civilă la acţiunea cet. Ternavskaia Tatiana către Corceaghin Victor, DPDC Rîşcani, privind decăderea din drepturile părinteşti.

**Judecător Nina Arabadji**

◆◆◆

Judecătoria Nisporeni solicită prezentarea cet. Chicu Victor Petru cu viza de domiciliu în Nisporeni, str. Bogdan Vodă nr. 5, pentru data de 1 decembrie 2009, ora 11.30, la şedinţa de judecată (Nisporeni, str. Ion Vodă nr. 5) în calitate de pîrît pe cauza civilă nr.2-474/2009 intentată de Telechi Vitalie Ion privind repararea prejudiciului.

**Judecător Rodica Costru**

◆◆◆

Judecătoria Soroca solicită prezentarea cet. Zgardan Vasilii Ivan, pentru data de 7 decembrie 2009, ora 9.00, la şedinţa de judecată (Soroca, str. Independenţei nr. 62, bir. 1) în calitate de pîrît pe cauza civilă privind desfacerea căsătoriei.

**Judecător Alexandru Negru**

◆◆◆

Judecătoria Cahul solicită prezentarea cet. Creangă Olesea Ion, anul naşterii 1982, domiciliată în satul Baurci Moldoveni, Cahul, pentru data de 7 decembrie 2009, ora 10.00, la şedinţa de judecată (Cahul, str. Victoriei nr. 8, bir. 203) în calitate de pîrît şi intervenient accesoriu de partea pîrîtului, respectiv, în pricina civilă cu nr. 2-1621 privind desfacerea căsătoriei. Acestora li se propune să prezinte probele de care dispun referitor la pricină. În caz de neprezentare a unor astfel de probe şi de neprezentare a lor în instanţă, pricina va fi examinată în lipsa lor şi probelor de care dispun ei.

**Judecător Eni Ghenadie**

◆◆◆

Judecătoria Călăraşi solicită prezentarea cet. Luca Mariana cu ultimul domiciliu cunoscut în Chişinău, str. C. Negruzzi nr. 2, bl. 2, apt. 197, pentru data de 8 decembrie 2009, ora 9.00, la şedinţa de judecată (Călăraşi, str. Alexandru cel Bun nr.153, bir. 4) în calitate de pîrît pe cauza civilă nr. 2-624/2009 intentată la cererea cet. Bobeică Andrei privind declararea nulă a contractului.

**Judecător P. Codreanu**

◆◆◆

Judecătoria Economică de Circumscripţie solicită prezentarea reprezentantului SRL „Olympiada International Transport”, pentru data de 28 ianuarie 2010, ora 11.20, la şedinţa de judecată (bdul Ştefan cel Mare nr. 73, bir. 225) în calitate de pîrît pe cauza civilă intentată de ICS „Petrom-Moldova” SA.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

**Judecător Iu. Ţurcan**

◆◆◆

Judecătoria Economică de Circumscripţie solicită prezentarea obligatorie a reprezentantului Î.I. „Bejenaru Vitalie” cu sediul în satul Lipnic, Ocniţa, pentru data de 15 decembrie 2009, ora 15.30, la şedinţa de judecată (bdul Ştefan cel Mare nr. 73, bir. 219) în calitate de pîrît pe cauza civiă intentaţă la cererea SRL „Royal Progres”. Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

**Judecător Z. Talpalaru**

◆◆◆

Judecătoria Centru mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Ursu Tatiana, pentru data de 11 decembrie 2009, ora 16.30, la şedinţa de judecată (str. Bulgară nr. 43, bir. 43) în calitate de reclamat pe cauza civilă privind stabilirea domiciliului copilului minor.

**Judecător A. Andronic**

◆◆◆

Judecătoria Centru mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Boguliac Mariana Mihailovna cu domiciliul în Chişinău, bdul Ştefan cel Mare nr. 62, apt. 47, pentru data de 17 decembrie 2009, ora 11.30, la şedinţa de judecată (str. Bulgară nr. 43, bir. 62) în calitate de pîrît pe cauza civilă privind încasarea prejudiciului material.

**Judecător G. Bivol**

◆◆◆

Judecătoria Centru mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Butnaru Alexandru Nicolae, pentru data de 4 decembrie 2009, ora 13.30, la şedinţa de judecată (str. Bulgară nr. 43, bir. 44) în calitate de reclamat pe cauza civilă la acţiunea cet. Cozma Vasile, Cozma Natalia către Butnaru Alexandru şi Ciudin Serghei privind încasarea prejudiciului moral şi material.

**Judecător D. Suşchevici**

◆◆◆

Judecătoria Centru mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Ciudin Serghei (Sergiu), pentru data de 4 decembrie 2009, ora 13.30, la şedinţa de judecată (str. Bulgară nr. 43, bir. 44) în calitate de reclamat pe cauza civilă la acţiunea cet. Cozma Vasile, Cozma Natalia către Butnaru A., şi Ciudin Serghei (Sergiu) privind încasarea prejudiciului moral şi material.

**Judecător D. Suşchevici**

◆◆◆

Judecătoria Botanica mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Bigovschi Elena, pentru data de 9 decembrie 2009, ora 15.30, la şedinţa de judecată (str. Zelinski nr. 13, bir. 17) în legătură cu examinarea cauzei civile la acţiunea SC „Ameritrex-Prest” SRL către Bigovschi Elena, Silitraru Ana privind încasarea datoriei.

**Judecător Viorica Mihaila**

◆◆◆

Judecătoria Ciocana mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Bălănuţă Iurie şi Cantea Natalia, pentru data de 9 decembrie 2009, ora 12.00, la şedinţa de judecată (str. M. Sadoveanu nr. 24/1, bir. 307) în calitate de pîrîţi pe cauza civilă intentată de Begliţă Simion privind încasarea prejudiciului material.

**Judecător Ina Dutca**

◆◆◆

Judecătoria Soroca solicită prezentarea cet. Deşan Liudmila şi Deşan Eugenia, locuitoare în satul Rubleniţa, Soroca, pentru data de 9 decembrie 2009, ora 10.00, la şedinţa de judecată (Soroca, str. Independenţei nr. 62, bir. 7) în calitate de pîrîţi pe cauza civilă la cererea depusă de SC „Ameritrex-Prest” SRL privind încasarea sumei.

**Judecător Ludmila Ciuhrii**

◆◆◆

Judecătoria Soroca solicită prezentarea cet. Glebov Dorin şi Glebov Alexei, locuitori în Soroca, str. N. Soltuz nr. 10, apt. 15, pentru data de 9 decembrie 2009, ora 10.30, la şedinţa de judecată (Soroca, str. Independenţei nr. 62, bir. 7) în calitate de pîrîţi pe cauza civilă la cererea depusă de SC „ Ameritrex-Prest” SRL privind încasarea sumei.

**Judecător Ludmila Ciuhrii**

◆◆◆

Judecătoria Ciocana mun. Chişinău, în conformitate cu art. 108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Paşchilevici Victor, pentru data de 9 decembrie 2009, ora 15.00, la şedinţa de judecată (str. M. Sadoveanu nr. 24/1, bir. 318) în calitate de pîrît pe cauza civilă la acţiunea Direcţiei pentru Protecţia Drepturilor Copilului sec. Ciocana privind decăderea din drepturile părinteşti.

**Judecător Ala Malîi**

◆◆◆

Judecătoria Economică de Circumscripţie solicită prezentarea ÎI „Spoialo Igor”, pentru data de 20 ianuarie 2010, ora 8.30, la şedinţa de judecată (bdul Ştefan cel Mare nr. 73, bir. 218, et. 2 ) în calitate de pîrît pe cauza civilă intentată de „Consonanţa” SRL.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

**Judecător Liliana Andriaş**

## Aniversări

*Sincere felicitări adresăm dlui* ***Mihail Nicolaev****, vicepreşedintele CA Bălţi cu ocazia împlinirii celor 60 de toamne.*

*Mult stimate M. Nicolaev, fie ca această zi de o semnificaţie aparte pentru dumneavoastră să vă aducă în dar numai realizări notorii atît pe plan profesional, cît şi personal, multe clipe de revelaţie sufletească, astfel încît să trăiţi în permanenţă sentimentul mulţumirii de sine. Căci nimic nu este mai important pentru un om decît atunci cînd îşi vede roadele eforturilor depuse.*

***La mulţi ani!***

* * *

*Zilele acestea şi-au aniversat ziua de naştere* ***Djeta Chistol,*** *judecător Centru;* ***Natalia Chiseliova****, judecător Străşeni;* ***Tamara Pelin****, judecător CA Economică;* ***Serghei Popovici****, judecător Comrat;* ***Igor Dorfman****, procuror militar Bălţi;* ***Boris Crigan****, procuror, şef al Secţiei administrativ-economice din cadrul direcţiei administrativ-economice a Procuraturii Generale.*

*Mult stimaţi omagiaţi, este o onoare pentru noi să vă adresăm sincere şi calde urări de sănătate. Apreciem străduinţa, devotamentul, abnegaţia, responsabilitatea cu care vă îndepliniţi obligaţiile.*

*Vă dorim să aveţi parte de acum încolo doar de împliniri şi realizări care să vă întregească deplin fericirea.*

***La mulţi ani!***

***Cu profund respect,***
***membrii Consiliului de administraţie al Uniunii Juriştilor,***
***Echipa* Dreptul *şi* Revista naţională de drept**

**Echipa redacţiei Vă adresează un Apel de unire şi sprijin. Vă sîntem recunoscători că sînteţi abonaţii noştri şi susţineţi ziarul. Noi avem nevoie de acest ajutor şi vom rămîne alături de Dvs.**

# Ce trebuie să ştiţi cînd achiziţionaţi o locuinţă

Achiziţia unei locuinţe este unul din principalele planuri ale fiecăruia dintre noi, însă pentru cei care cumpară o casă pentru prima dată, se poate dovedi un adevărat coşmar.

Nerăbdătoare să aibă propria locuinţă, persoanele aflate la prima achiziţtie pot face greşeli majore. Iată cîteva dintre acestea şi cum să le evitaţi:

**Nu faceţi un buget pentru achiziţie**

Deşi pare o alternativă foarte bună la chirie, achiziţia unei locuinţe înseamnă cheltuieli lunare mai mari.

Cum sînt foarte puţini cei care îşi permit să cumpere o casă sau un apartament cu plată integrală, aveţi, probabil, nevoie de un împrumut. Nu vă daţi cu presupusul dacă vă permiteţi sau nu acel împrumut. Analizaţi cu atenţie veniturile şi cheltuielile şi aflaţi, cu adevărat, care este suma pe care v-aţi permite s-o plătiţi în fiecare lună, timp de 15 - 30 de ani.

Cea mai simplă metodă este să faceţi un buget, în care să introduceţi orice cheltuială, oricît de măruntă ar părea, cum ar fi mersul la frizer-coafor, de exemplu. Astfel, veţi afla şi dacă aţi putea face economii mai mari, dar şi suma maximă de care vă puteţi despărţi, drept rată pentru casă.

**Nu înţelegeţi tendinţele din piaţa imobiliară**

Piaţa imobiliară fluctuează foarte mult, cîteodată fiind avantajoasă pentru cumpărător, altă dată pentru cel care vinde. Nu trebuie să vă limitaţi la o zonă anume sau să vă grăbiţi să cumpăraţi.

Dacă vă cumpăraţi prima casă, ar fi de preferat să aşteptaţi pînă cînd piaţa favorizează cumpărătorul, adică există o scădere a preţurilor, cum



se întîmplă în prezent. Însă aveţi grijă să nu aşteptaţi prea mult. Dacă preţurile au ajuns la un nivel pe care vi-l puteţi permite, nu amînaţi achiziţia, deoarece există riscul ca preţurile să crească din nou.

De asemenea, căutaţi istoricul preţurilor din zonele care vă interesează. Nu vă limitaţi la un singur cartier. Aţi putea găsi o locuinţă mult mai potrivită, la un preţ mai bun, în altă parte a oraşului.

**Nu luaţi în considerare valoarea de revînzare**

Fie că, la un moment dat, întemeiaţi o familie şi aveţi mai mulţi copii, sau trebuie să o vindeţi pentru că aveţi nevoie urgentă de bani, este bine să vă gîndiţi la valoarea de revînzare a casei.

Cînd o achiziţionaţi, luaţi în considerare şi ce ar putea atrage un alt cumpărător, nu doar pe dumneavoastră: are mai multe băi, este într-o locaţie bună, exisă centre comerciale în zonă, sînt aproape staţiile de autobuz? Toate aceste lucruri, împreună cu îmbunătăţirile pe care le-aţi putea aduce locuinţei, îi vor creşte valoarea.

**Luaţi cuvîntul agentului imobiliar drept literă de lege**

Dacă lucraţi cu agentul imobilar al vînzătorului, nu uitaţi că acesta a fost angajat cu un singur scop: să vîndă locuinţa. Prin urmare, ar putea înfrumuseţa unele aspecte, ascunde altele şi, practic, să facă orice pentru atingerea scopului.

Pe de altă parte, dacă aveţi de gînd să vă angajaţi propriul agent, care să vă caute o casă, aveţi grijă ca dorinţele dumneavoastră să fie bine înţelese şi reprezentate. Intervievaţi mai mulţi agenţi, pînă găsiţi unul care va înţelege cel mai bine.

De asemenea, dacă nu vreţi să cumpăraţi o casă la cel mai mare preţ posibil, nu îi spuneţi agentului care este suma maximă pe care v-o permiteţi. Pînă la urmă, agentul lucrează pe baza comisionului din vînzare…

**Aveţi încredere în înţelegerile verbale**

Este una dintre cele mai frecvente greşeli. Aţi văzut casa, v-a plăcut, aţi ajuns la o înţelegere cu vînzătorul, însă nu aţi pus nimic pe hîrtie, iar cînd vă întoarceţi să faceţi contractul, aflaţi că un alt cumpărător, venit dupa dumneavoastră, a avut o ofertă mai bună şi înţelegerea a picat.

Din acest motiv, este foarte important să faceţi un precontract, înainte de a sărbători achiziţia.

**Uitaţi de costurile ascunse**

De cele mai multe ori, contractele conţin, în litere mult mai mici, informaţii despre diverse taxe pe care trebuie să le plătiţi. Nu uitaţi să citiţi deci tot ce scrie în contract.

De asemenea, nu uitaţi de taxele de notar, cele pentru credit, pentru asigurări şi chiar de costurile aferente mutării.

## Meridian juridic

# 9 persoane executate în China

Autorităţile chineze au executat nouă persoane condamnate la moarte, în urma revoltelor interetnice din iulie, în provincia chineză Xinjiang, au anunţat autorităţile locale.

„Primul grup de nouă persoane condamnate la moarte recent a fost deja executat, cu aprobarea Curţii Supreme”, a declarat Hou Hanmin, purtătorul de cuvînt al Guvernului din Xinjiang (nord-vestul Chinei).

În prezent, nu se ştie exact cînd a avut loc execuţia.

Un val de violenţe, cele mai puternice care au avut loc în ultimele decenii în China, a izbucnit la începutul lui iulie la Urumqi, capitala acestei regiuni situate în Asia Centrală, cu populaţie musulmană.

Potrivit unei surse oficiale, cel puţin 197 de persoane au fost ucise în urma revoltelor de la 5 iulie, în principal etnici han, etnie ultramajoritară în China.

În zilele următoare, aceştia s-au răzbunat, lansînd expediţii punitive împotriva uigurilor, turcofoni şi musulmani.

Aceste tulburări au fost imediat urmate de acţiuni de arestare în masă împotriva uigurilor, sute de persoane din această etnie fiind ridicate de poliţie, în timp ce „maşinăria” judiciară era pornită.

Autorităţile i-au acuzat pe „separatiştii etnici” de aceste violenţe, fără a prezenta însă dovezi.

# Luni e ziua celor mai multe îmbolnăviri

Că ziua de luni este cea mai grea din toată săptămîna o ştim cu toţii, însă acum faptul este demonstrat ştiinţific de către cercetătorii britanici. Cele mai multe îmbolnăviri au loc în prima zi a săptămînii, la fel ca şi cea mai mare rată a absenteismului de la muncă sau studii.

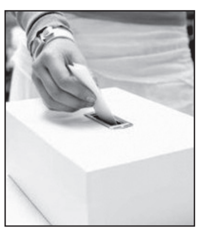
Studiul a fost efectuat pe un eşantion de 11 000 de angajaţi din sectorul privat din Marea Britanie. Iar cele mai frecvent invocate boli se pare că sînt problemele musculo-scheletice, infecţiile virale şi afecţiunile determinate de stres.

Persoanele care îşi iau concediu din cauza stresului sînt mai puţine, însă acestea tind să lipsească o perioadă mai îndelungată.

## Caleidoscop

### *Finlanda are un partid al piraţilor*

Un partid al piraţilor, favorabil legalizării schimbului de fişiere pe Internet, asemănător cu cel care a obţinut un rezultat foarte bun în Suedia la alegerile europene, a fost lansat oficial în Finlanda, a anunţat liderul mişcării.



Partidul finlandez al piraţilor a obţinut susţinerea necesară pentru formarea unui grup politic, a explicat Pasi Palmulehto.

„Sîntem încîntaţi că am primit cele 5000 de semnături necesare”, a spus el, subliniind că partidul figurează de acum în registrul oficial al partidelor finlandeze.

Partidul va cere „modificarea legilor privitoare la drepturile de autor, la protejarea vieţii private, libertăţii cuvîntului şi transparenţei în politică”, a explicat Palmulehto.

El a mai declarat că partidul va participa la viitoarele alegeri locale, naţionale şi europene.

Organizaţiile pentru protejarea drepturilor de autor s-au declarat indignate. „Ne opunem faptului că un partid politic poate fi favorabil folosirii libere a unor conţinuturi protejate”, a spus directorul secţiei finlandeze a Federaţiei internaţionale a industriei fonografice.

Partidul suedez al piraţilor a obţinut 7, 1% din voturi la alegerile europene din iunie. După acest succes, partide similare au apărut în Marea Britanie, Cehia şi Australia.

### *Preşedintele Israelului a leşinat după un discurs*

Preşedintele israelian Shimon Peres a leşinat după ce şi-a incheiat un discurs ţinut la Tel Aviv.

Peres, în vîrstă de 86 de ani, a leşinat în timpul părţii dedicate întrebărilor jurnaliştilor, de după discursul său de la Rabin Center, din Tel Aviv, potrivit unui purtător de cuvînt al preşedinţiei israeliene.

Shimon Peres şi-a revenit în cîteva minute şi a fost transportat la spital pentru investigaţii medicale.

**FONDATORI:**
***Universitatea de Stat din Moldova, Uniunea Juriştilor din Moldova***
**Redactor-şef: Gheorghe AVORNIC**

**Reporteri: Irina BUREA, Stelina CIOBANU, Lilia STRÎMBANU, Laura DUMBRAVĂ**
**Jurist: Vitalie MODRÎNGĂ**
**Redactor-stilizator: Gheorghe CHIRIŢĂ**
**Machetator: Maria BONDARI**
**Contabila: Maria JOSANU**

**Adresa redacţiei:**
**MD 2009, Chişinău, str. A. Mateevici, 60, bir. 222. Pentru vizitatori: intrarea din str. Bănulescu-Bodoni. Tel.: 57-77-52. Fax: 57-76-90.**
**DREPTUL · Date bancare: c/d 222472202641. BC Banca Socială. BIC:BSOCMD 2x722. c/f 37934018.**

**Punctul de vedere al autorilor materialelor publicate nu reflectă neapărat opinia redacţiei. Redacţia nu corespondează cu cititorii, materialele autorilor nu se recenzează şi nu se restituie.**
**Tiparul executat la tipografia “Prag-3”.**
**Indice – 21596**
**Tiraj 4600**
**Com. 2316**